

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Diplomová práce

Současná situace žáků se specifickými
poruchami učení na 1. stupni ZŠ v kontextu
speciálně pedagogické péče

Vypracoval: Aneta Marušáková

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Havlisová, Ph.D

České Budějovice 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Současná situace žáků s SPU na 1. stupni ZŠ v kontextu speciálně pedagogické péče vypracovala samostatně pouze za pomoci odborné literatury, internetových zdrojů a zdrojů vlastního šetření uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 13.7.2017

.....
Aneta Marušáková

Poděkování

Ráda bych poděkovala mé vedoucí práce PaedDr. Heleně Havlisové, Ph.D za odborné rady a pomoc při psaní mé diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří se podíleli na mém výzkumu a pomohli mi tak k dokončení diplomové práce.

BIBLIOGRAFICKÁ IDENTIFIKACE

Název diplomové práce: Současná situace žáků se specifickými poruchami učení na 1. stupni ZŠ v kontextu speciálně pedagogické péče

Pracoviště: Katedra pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity

Jméno a příjmení autora: Aneta Marušáková

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Havlisová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2017

Anotace

Diplomová práce se zabývá zmapováním současného stavu a trendů v péči o jedince se specifickou poruchou učení na 1. stupni základní školy. Diplomová práce je rozdělena do části teoretické a části praktické. Teoretická část je zaměřena na rozdělení specifických poruch učení, reedukaci, diagnostiku, legislativu a podpůrná opatření. Praktická část diplomové práce je zaměřena na aktuální systém vzdělávání související s novou vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a na péči o žáky se specifickými poruchami učení.

Klíčové pojmy: specifické poruchy učení, podpůrná opatření, individuální vzdělávací plán, plán pedagogické podpory

BIBLIOGRAPHICAL IDENTIFICATION

Thesis title: The current situation of students with specific learning disabilities in the 1st. degree of Elementary school in the context of special education care

Place of work: Department of Pedagogic and Psychology, Pedagogical Faculty, University of South Bohemia

First name and surname of the author: Aneta Marušáková

Field of study: Elementary school teaching

Dissertation leader: PaedDr. Helena Havlisová, Ph.D.

Year of defence: 2017

Abstract

This diploma thesis deals with the mapping of the current state and trends in the care for individuals with a specific learning disorder at the first level of elementary school in the Czech Republic. The thesis is divided into theoretical part and practical part. The theoretical part is focused on the distribution of specific learning disorders, reeducation, diagnostics, legislation and support measures. The practical part of the diploma thesis is focused on the current education system connected with the new Decree No. 27/2016 Coll. **about** the education of pupils with special educational needs and gifted pupils and on the care of pupils with specific learning disabilities.

Key words: specific learning disorders, support measures, individual educational plan, pedagogical support plan

Obsah

I. TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Specifické poruchy učení	10
1.1 Klasifikace specifických poruch učení.....	11
1.2 Druhy specifických poruch učení.....	12
1.3 Příčiny a projevy specifických poruch učení	14
1.3.1 Příčiny a projevy dyslexie.....	15
1.3.2 Příčiny a projevy dysgrafie	16
1.3.3 Příčiny a projevy dysortografie	17
1.4 Reedukace	18
1.4.1 Reedukace dyslexie.....	19
1.4.2 Reedukaci dysgrafie	19
1.4.3 Reedukace dysortografie	20
2. Diagnostika	20
2.1 Diagnostika žáků se specifickými poruchami učení	22
2.2 Diagnostika v běžné třídě.....	23
2.2.1 Diagnostika v 1. ročníku základní školy	25
2.3 Diagnostika na odborném pracovišti.....	26
3. Legislativa	26
3.1 Změny v novele zákona	27
3.2 Akční plán inkluzivního vzdělávání.....	28
3.3 Vyhláška č. 27/2016 Sb.....	29
3.3.2 Oblasti podpory	37
3.3.3 Individuální vzdělávací plán	39
3.3.4 Plán pedagogické podpory	40
3.3.5 Organizace žáků	40
3.3.6 Role podílejících se osob na vzdělávání žáka	41
4. Cíl výzkumu a výzkumné otázky	45
4.1 Charakteristika výzkumu	45
5. Použité metody.....	46
5.1 Dotazníkové šetření.....	46
5.2 Rozhovor.....	47
5.3 Předvýzkum	47
6. Vyhodnocení výsledků.....	48

6.1 Dotazníkové šetření.....	48
6.1.1 Analýza položek dotazníku.....	49
6.1.2 Souhrn dotazníkového šetření.....	72
6.2 Rozhovory.....	73
6.2.1 Rozhovor s ředitelem základní školy.....	73
6.2.2 Rozhovor s výchovnou poradkyní.....	75
6.2.3 Rozhovor s pracovníkem PPP.....	76
6.2.4 Souhrn rozhovorů.....	78
7. Závěr.....	79
Seznam použité literatury.....	81
Seznam použitých internetových zdrojů.....	82
Seznam příloh.....	84

Úvod

Téma týkající se žáků se specifickými poruchami učení jsem si vybrala z důvodu absolvování seminářů zaměřených na speciální pedagogiku. Již na základní škole jsem se setkala s touto problematikou u mých spolužáků a i v současnosti se o tomto tématu velmi diskutuje. Proto jsem se rozhodla zmapovat současnou situaci vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí a to na část teoretickou a praktickou. Teoretická část je rozdělena do 4 kapitol. V první kapitole se zabývám rozdělením specifických poruch učení, jejich identifikaci a reedukaci.

Druhá kapitola je zaměřena na diagnostiku žáků se specifickými poruchami učení. Kapitola obsahuje pedagogickou diagnostiku, diagnostiku na odborných pracovištích a diagnostiku žáka v 1. třídě ZŠ.

Třetí kapitola se zabývá legislativou. Konkrétně novelou zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Tato kapitola se dále zabývá Akčním plánem inkluzivního vzdělávání, individuálním vzdělávacím plánem, plánem pedagogické podpory, stupni podpůrných opatření a organizací žáků.

Praktická část je zaměřena převážně na postoj pedagogů k žákům se specifickými poruchami učení a na práci s nimi při jejich vzdělávání. Ve výzkumu jsou zahrnuty názory učitelů na současný systém vzdělávání a s ním související problematikou. Závěry praktické části byly vyvozeny z dotazníků, které byly určeny pro třídní učitele na 1. stupni ZŠ a z rozhovorů s výchovným radcem, ředitelem ZŠ a pracovníkem PPP, kde jsem se zabývala převážně komunikací mezi těmito pracovníky, učiteli a rodiči, kteří se podílejí na vzdělávání žáků s SPU.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Specifické poruchy učení

V odborné literatuře můžeme najít termíny jako jsou specifické vývojové poruchy učení, specifické vývojové poruchy chování, specifické poruchy učení a vývojové poruchy učení. Pojmy dyslexie, dysortografie, dysgrafie, dyskalkulie, dyspraxie, dysmúzie a dyspinxie jsou těmto termínům podřízeny. (Pipeková, 2006, s. 143)

Odborníci, kteří se touto problematikou zabývají v posledních letech, se shodují v názorech na problematiku specifických poruch učení. Ze zahraničních zdrojů tedy vyplývá: „*Poruchy učení je termín označující heterogenní skupinu obtíží, které se projevují při osvojování a užívání řeči, čtení, psaní, naslouchání a matematiky. Tyto obtíže mají individuální charakter a vznikají na podkladě dysfunkcí centrální nervové soustavy. Ačkoli se poruchy učení mohou objevovat souběžně s jinými handicapujícími podmínkami (např. senzorické postižení, mentální retardace, poruchy chování) nebo vnějšími vlivy (např. kulturní odlišnost, nedostatečné, popř. neúměrné vedení), nejsou poruchy učení přímým důsledkem těchto podmínek nebo vlivů*“ (Zelinková 2003, cit. Perspectives on Dyslexia, 17, 1991, 1, s. 16).

Definice, ke které se přiklání Z. Matějček, vznikla v USA roku 1980: „*Poruchy učení jsou souhrnným označením různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání. Tyto poruchy jsou vlastní postiženému jedinci a předpokládají dysfunkci centrálního nervového systému. I když se porucha učení může vyskytnout souběžně s jinými formami postižení (jako např. smyslové vady, mentální retardace, sociální a emocionální poruchy) nebo souběžně s jinými vlivy prostředí (např. kulturní zvláštnosti, nedostatečná nebo nevhodná výuka, psychogenní činitelé), není přímým následkem takových postižení nebo nepříznivých vlivů.*“ (Matějček in Pipeková, 2006, s. 145). Matějček se od ostatních definic liší tím, že navíc přidává problém

s dysfunkcí centrálního nervového systému, a také říká, že se k poruchám učení může přidat i další druh postižení.

Je nezbytné brát v úvahu, že jedinci se specifickými poruchami učení netvoří pouze jednolitou skupinu. Každý jedinec může mít jiné projevy, které se mohou prolínat. Proto trendem dnešní doby je vyhnout se definicím, které se věnují vysvětlení poruch, a základem je určit problém, který se bude opírat o potřeby konkrétního dítěte. Proto uvádíme termín žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. (*Pipeková, 2006, s. 145-146*)

1.1 Klasifikace specifických poruch učení

Dle základních projevů specifických poruch učení můžeme stanovit blíže určené specifické poruchy psaní (dysgrafie), čtení (dyslexie), pravopisu (dysortografie), počítání (dyskalkulie), hudebnosti (dysmuzie), kreslení (dyspinxie), schopnosti vykonávat náročné úkony (dyspraxie). (*Pipeková, 2006, s. 146*)

10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (1992) třídí specifické vývojové poruchy školních dovedností do skupin poruch psychického vývoje. Nalezneme je v kategoriích F 80 – F90 Poruchy psychického vývoje.

Tabulka č. 1: Základní diagnózy

F80	Specifické vývojové poruchy řeči a jazyka
F81	Specifické vývojové poruchy školních dovedností
F81.0	Specifická porucha čtení
F81.1	Specifická porucha psaní
F81.2	Specifická porucha počítání
F81.3	Smíšená porucha školních dovedností
F81.8	Jiné vývojové poruchy školních dovedností
F81.9	Vývojová porucha školních dovedností nespecifikovaná
F82	Specifická vývojová porucha motorické funkce
F83	Smíšené specifické vývojové poruchy

(Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize: Duševní poruchy a poruchy chování, 1992)
(Pipeková, 2006, s. 144)

1.2 Druhy specifických poruch učení

Dyslexie je specifická porucha čtení projevující se neschopností naučit se číst běžnými výukovými metodami. Doslova to znamená potíž se slovy či poruchu v práci se slovy, konkrétně pak poruchu ve vyjadřování řeči psanou a ve zpracování psané řeči. Žák má problém s rozlišením a zapamatováním si písmen, hlavně při rozeznání hlásek, které jsou si zvukově podobné. Dítě má problémy se spojením hlásek do slabik, což zapříčiňuje problém se souvislým čtením slov. Tyto problémy jsou způsobené oslabenou spoluprací mozkových hemisfér (*Matějček 1993, 1995, Pokorná 1997, Zelinková 1995*). Dle jiných autorů s tímto problémem souvisí také oční pohyby. Porucha může zapříčinit narušení rychlosti čtení, správnosti čtení, porozumění čteného textu. (*Pipeková, 2006, s. 146*)

Dysgrafie je specifická porucha grafického projevu zasahující převážně úpravu písemného projevu, tvary písmen, spojování písmene s hláskou, zapamatování si samostatných písmen a řazení písmen. Dítě má problémy rozlišit tvarově podobná

písmena, písmo bývá chaotické, těžkopádné a málo obratné. Mnohdy používá zároveň psací i tiskací písmo. Žáci mívají problém s dodržováním výšky písma. Často píšou pomaleji, psaní je pro ně dost namáhavé. Díky omezenému času obsah neodpovídá žákovým jazykovým schopnostem. Mnohdy mají žáci problémy se správným držetím psacích prostředků. Psaní je náročné na koncentraci a žák tak nezvládá obsahovou a pragmatickou stránku projevu. (Pipeková, 2006, s. 146, 147)

Dysortografie je specifická porucha pravopisu, která se často objevuje spolu s dyslexií. Tato porucha zahrnuje pouze tzv. specifické dysortografické jevy. Žák vynechává, zaměňuje tvarově podobná písmena, slova komolí, má problémy s artikulací, vynechává či nesprávně umísťuje délku samohlásek, nerozezná tvrdé a měkké slabiky. Špatně aplikuje gramatické učivo. Pro reedukaci je vhodné dát žákovi více času. Při nedostatku času žák více chybuje, i když má tyto jevy již osvojené a umí je ústně zdůvodnit. (Pipeková, 2006, s. 147)

Dyskalkulie je specifická porucha matematických schopností. Jedná se o špatné zvládnutí početních výkonů.

Typy dyskalkulie:

- praktognostická dyskalkulie je narušení při práci s různými předměty či symboly. Žák má problém s ubíráním a přidáváním počtu, s rozkladem čísel či porovnáním čísel mezi sebou
- verbální dyskalkulie má za příčinu problém s označením počtu předmětů či symbolů, záměnu s operačními znaky a úkony
- lexická dyskalkulie ovlivňuje čtení čísel, číslic a operačních znaků
- grafická dyskalkulie zapříčiňuje neschopnost psát matematické symboly
- operační dyskalkulie se vyznačuje neschopností činit matematické operace jako je sčítání, odčítání, násobení a
- ideognostická dyskalkulie se vymezuje narušením chápání matematických vztahů a pojmů

(Pipeková, 2006, s. 148)

Dyspinxie je specifická porucha kreslení. Je dána velmi nízkou úrovní kresby. Žák má problém s manipulací s psacími potřebami, na tužku tlačí, má omezenou představu o trojrozměrném prostoru, který nedokáže převést na papír. Velmi špatně rozumí perspektivě.

Dysmúzie je specifická porucha, která zasahuje do schopnosti reprodukce a vnímání hudby. Žák špatně rozlišuje tóny, nemůže si zapamatovat melodii, nezvládá melodii, opakovat rytmus, nerozlišuje a nereprodukuje rytmus. (*Pipeková, 2006, s. 148*)

Dyspraxie je specifická porucha obratnosti. Žák nezvládá činit složitější úkony. Může jít o činnosti běžného dne, ale i o činnosti při vyučování. Podle 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí tuto poruchu nalezneme pod názvem specifická vývojová porucha motorické funkce. Mezi projevy patří pomalé tempo, špatná zručnost, neupravenost, nevhlednost výtvorů. Proto tyto žáci často nemají rádi motorické činnosti. (*Bartoňová, 2003*)

1.3 Příčiny a projevy specifických poruch učení

Průkopníkem ohledně výzkumu příčin dyslexie se stal v šedesátých letech 20. Století Otakar Kučera, který došel k závěrům, které odpovídají dnešním výzkumům.

Příčiny obtíží:

1. Lehké mozkové dysfunkce (objeveno u 50% dětí)
2. Dědičnost (přibližně 20%)
3. Hereditálně-encefalopatická skupina (15% dyslektiků)
4. Neurotická či nejasná etiologie (15%)

S podobnými schémata přicházeli i další autoři jako například A. Lalajeva, A. Tomatis, M. Bogdanowicz, H. Spionek, K. Wedel, J. M. Noel, L. Košč, A. M. Galaburdy.

Současné teorie odborníků zjišťují, že mají žáci s dyslexií různé abnormality v oblastech jako je například motorika, vizuální procesy, paměť, stavba a funkce centrální nervové soustavy. Tyto jevy se vyskytují v různých kombinacích a různě nad sebou převažují. Proto nejsou dva stejní žáci s poruchou učení a nelze jim tedy přisoudit ideální metody společné pro všechny žáky.

Uta Frith (1997) na základě těchto informací uvádí, že lze příčiny zkoumat ve třech rovinách:

1. Biologicko-medicínská - v této rovině se řeší problematika vlivu genetické dědičnosti, struktura a fungování mozku a hormonální změny
2. Kognitivní – v této rovině byl prokázán deficit v oblastech fonologického deficitu, vizuálního deficitu, deficity v oblasti řeči a jazyka, deficity v procesu automatizace, deficity v oblasti paměti, deficity v časovém uspořádání ovlivňující rychlost kognitivních procesů a kombinace deficitů
3. Behaviorální – zde zařazujeme rozbor procesu čtení, psaní a rozbor chování při čtení, psaní a při běžných denních činnostech

(Zelinková, 2003, s. 19 – 32)

1.3.1 Příčiny a projevy dyslexie

Mezi hlavní příčiny dyslexie se řadí fonologický deficit, což jsou například problémy s dekodováním slov, vynechávání různých hlásek, špatná syntéza hlásek.

Další příčinou bývá vizuální deficit, který může způsobovat problémy se zrakovým rozlišením tvarů, barev a detailů. Velmi důležitým faktorem je schopnost zrakové analýzy a syntézy. Žák může mít potíže s pravolevou a prostorovou orientací či může mít nízkou kapacitou zrakové paměti.

Další deficity mohou vznikat v oblasti motorické a oblasti senzo-motorické. Dyslektické problémy se mohou vyskytnout i s problémy při lateralizaci a spolupráci mozkových hemisfér.

Výrazných chyb se děti dopouštějí také při intonaci, špatně pracují s dechem, může docházet k opakování prvních slabik ve slově, nezvládají se koncentrovat na jeden řádek, přeskakují řádky a špatně se orientují v textu.

Problém nastává i při reprodukci čteného textu, protože se žák příliš soustředí na výkon čtení, a tak si nepamatuje, co četl. Někteří žáci mohou mít i některé poruchy řeči, tudíž chybují ve čtení, protože i špatně vyslovují.

Specifické chyby dyslektiků:

- záměny tvarově podobných písmen
- přesmykování slabik
- vynechávání písmen, slov, slabik, vět
- přidávání písmen
- vynechávání či naopak přidávání diakritických znamének
- domýšlení koncovek slov či vět
- dvojí čtení

(Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 12 – 15)

1.3.2 Příčiny a projevy dysgrafie

Hlavní příčinou této poruchy je nejčastěji porucha motoriky, která se pojí s poruchou automatizace pohybů a s poruchou motorické a senzo-motorické koordinace.

Dysgrafie může být také doprovázena nedostatky ve zrakovém vnímání, prostorové orientaci, paměti, představivosti, pozornosti a citu pro rytmus.

Tak jako u dyslexie i u této poruchy mohou mít žáci problémy v lateralizaci, která bývá často zkřížená. Žáci se zkříženou lateralitou mívají pomalé pracovní tempo a zhoršenou písemnou úpravu.

U dětí s touto poruchou si můžeme všimnout svalového tonu, který často nezasahuje pouze ruku, ale i celé tělo. Tento problém zapříčiňuje funkční porucha motorických drah, které mají za úkol vést signál z receptoru do centra v mozku a zpět.

Tempo psaní bývá pomalé, protože se žák na psaní musí více soustředit než ostatní žáci. Při zvýšeném nároku na rychlost se chyby vyskytují častěji.

Někteří žáci mohou mít problémy i v oblasti geometrie, konkrétně při rýsování.

Specifické znaky a chyby dysgrafiků:

- špatné vybavení písmen
- problém s převedením tiskacího písma na psací
- nesprávný tvar písmen
- nedodržení liniatury, směru a tvaru písmen, mezer mezi slovy
- křečovitě a chybně držení psacích potřeb
- záměny tvarově podobných písmen a číslic
- vynechaná písmena
- komolení slov a psaní slov dohromady
- špatně použitá diakritická znaménka
- gramatické chyby
- hůře čitelné či nečitelné písmo

(Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 15 – 22)

1.3.3 Příčiny a projevy dysortografie

Tato porucha vzniká díky poruchám fonemického sluchu, kdy je narušena sluchová percepce. Převážně jde o poruchu schopnosti sluchového rozlišování, sluchové analýzy a syntézy, orientace a paměti. Vzhledem k těmto problémům mívají žáci zhoršený jazykový cit.

Specifické chyby dysortografiků:

- vynechání písmen, slabik, slov i celých vět
- přidávání písmen, slabik či slov
- chybně umístěná diakritická znaménka

- přesmykování slabik
- záměny zvukově podobných hlásek, slabik (měkčení slabik)
- nedodržení hranic slov v písmu
- komolení slov v důsledku logopedických problémů
- gramatické chyby

(Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 23 – 26)

1.4 Reedukace

V případě reedukace specifických poruch učení se jedná nejen o proces zahrnující postupné zlepšení úrovně funkcí, které jsou potřeba pro čtení, psaní a počítání, ale i kompenzaci problémů, které plynou ze specifických poruch učení.

Reedukace musí být vždy individuální, aby se mohla co nejlépe přizpůsobit dítěti. Proto není vytyčený jednotný postup reedukace pro všechny děti. Podkladem nám slouží kvalitní a komplexní zpráva od specialistů, která by nám měla diagnostikovat typ poruchy, závažnost, stav intelektových schopností, orientační doporučení pro reedukaci, vhodné metody práce a způsob hodnocení. *(Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 27,28)*

Oblasti reedukace:

- reedukovat funkce, které podmiňují poruchu
- utvářet dovednosti správně psát, číst a počítat
- působit na psychiku žáka s cílem naučit se žít s poruchou, utvářet adekvátní koncept sebe samého

Všechny tyto oblasti se musí prolínat při určité práci. *(Zelinková, 2003, s. 75)*

„Je třeba mít vždy na mysli, že neučíme děti pro optimální výkon, ale pro život. Reedukace je jen jeden ze způsobů vypořádání se s projevy a poruchy. Člověk se musí naučit se svou poruchou žít, pracovat s ní a obcházet ji tak, aby mu příliš nebránila v úspěšném životě, studiu i práci. Pak můžeme hovořit o tom, že jsme specifickou poruchu učení dokázali úspěšně kompenzovat.“ (Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 173)

1.4.1 Reeducace dyslexie

K základním postupům při reeducaci dyslexie patří:

- **osvojování písmen** – obrázková abeceda, karty, kostky či pexeso s písmeny, kreslení tvarů písmen a obtahování, modelování, dokreslování, obrázky z písmen, ukrytá písmena, skládání písmen, rytmizace, říkanky aj.
- **rozišení a fixace tvarově podobných písmen** – písmeno v obrázku, modely písmen, skládání a dokreslování písmen, porovnání dvojice písmen, speciální pracovní listy
- **spojování hlásek a písmen do slabik** – kostky a korálky s písmeny, modely písmen, protahování hlásek, spojení s pohybem, dyslektické okénko, postřehování
- **spojování slabik do slov, čtení slov** – domino, pexeso, kostky se slabikami, křížovky, čtenářské tabulky, speciální záložky, vyznačení obloučků, dyslektické okénko
- **čtení textu** – krátké texty, ilustrace, čtení v duetu, střídavé čtení, čtení s předčítáním, vyhledávání těžkých slov
- **porozumění čtenému** – řazení obrázku ke slovům, vynechání či přidání slov do věty, vlastní ilustrace, pořadí slov ve větě, poslech, domýšlení textu
- **tempo čtení** – čtecí okénko, ukazování, rozčlenění na úseky

(Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 82 – 98)

1.4.2 Reeducaci dysgrafie

K základním postupům při reeducaci dysgrafie patří:

- **cvičení rozvíjející jemnou motoriku a senzorio-motorickou koordinaci** – ruční práce, navlékání materiálů, práce s papírem, stavebnice, stříhání apod.
- **grafomotorický nácvik** – pohybové imaginace, volné čmárání, klubíčka, oblouky, vlnovky, kličky, zátrhy, čáry, jednoduchá kresba, uvolňování zápěstí a prstů apod.
- **osvojování a zmapování písmen** – obrázková abeceda, karty a pexeso s písmeny, modelování písmen, obrázky z písmen, obtahování tvarů písmen, rytmizace

- **písemný projev** – opis, přepis, diktát

(Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 102 – 121)

1.4.3 Reeducace dysortografie

K základním postupům při reeducaci dysortografie patří:

- **vynechávání písmen, slabik, slov, vět** – skládání rozstříhaných písmen, rozdělování slov na slabiky, hledání „neposlušných“ písmen, psaní pozpátku, vymyšlení slov na první písmeno
- **vynechávání, přidávání nebo nesprávné umístění diakritických znamének** – bzučák, karty s tečkou a čárkou, specificky zaměřené diktáty, přehnaná výslovnost
- **rozlišování znělých a neznělých hlásek** – využití hmatu, barevné rozlišení, karty se sykavkami, kombinace různých abeced
- **rozlišování měkkých a tvrdých slabik** – barevné karty s i/y, barevné označování, mačkadla, dřevěná a textilní písmena
- **rozlišování slabik bě, pě, vě, mě** – karty se slabikami k určení pravopisu, zjednodušený přehled pravidel s obrázkem
- **rozlišování hranic slov v písmu** – „popletené věty, papírové proužky, obrázky, kartičky se slovy, pracovní listy, počítačové programy
- **rozvoj slovní zásoby** – „mimozemšťan“, „Řekni to jinak.“, „Dokonči příběh.“
- **Osvojování a fixace pravopisných pravidel** – diktáty, při kterých žáci používají různé pomůcky

(Jucovičová, Žáčková, 2008, s. 129 – 145)

2. Diagnostika

V českých zemích se stal průkopníkem pedagogické diagnostiky J. A. Komenský. Jeho stopy dále následovali například J. V. Klíma, C. Stejskal a V. Příhoda.

Konkrétní pojem pedagogická diagnostika je však poměrně nový obor, protože se na vzestup dostává až v šedesátých letech a to převážně díky změnám školského systému a

těž díky rozvoji pedagogického poradenství. Tento rozvoj zapříčinil vznik podniku, který vytvářel *Psychodiagnostické a didaktické testy*. (Zelinková, 2001)

S označením pedagogicko-psychologická diagnostika dále přichází ve svém díle Maydlová (1980). V rozvoji této disciplíny můžeme pozorovat, že kromě diagnostiky osobnosti žáka se pozornost obrací také na diagnostiku sociálních a výchovných podmínek, tudíž v pracích Hrabala zaznamenáváme rozptyl o diagnostiku školní třídy, vztahů mezi žáky a autodiagnostiku. (Dittrich, 1993 in Zelinková, 2001, s. 10 – 11)

Chráska, který spolu s Mojžíškem, začal užívat označení pedagogická diagnostika a definuje ji takto: „*Pedagogická diagnostika je speciální pedagogická disciplína, která se zabývá objektivním zjišťováním posuzováním a hodnocením vnitřních a vnějších podmínek i průběhu a výsledků výchovně-vzdělávacího procesu. Na základě těchto zjištění jsou potom vyslovovány prognostické úvahy a navrhována pedagogická opatření.*“ (Chráska, 1988, s. 5 in Zelinková, 2001, s. 11)

Swierkoszová (1979) vystupuje s názory, že by měli mít učitelé kompetence k diagnostice, což by napomohlo nově vznikajícím pedagogicko-psychologickým poradnám, které požadovaly konkrétnější hodnocení projevů žáka ve třídě. V současnosti se diagnostika učitele považuje za důležitý prostředek, který vede ke zlepšení práce se žákem. (Zelinková, 2001, s. 11)

Typy pedagogické diagnostiky

- **Diagnostika normativní**, u které se dle výsledku zkoušky posuzuje výsledek žáka s výsledkem reprezentativního vzorku. Můžeme tím tedy zjistit, jak si žáka vede ve srovnání s vrstevníky.
- **Diagnostika kritériální**, kde srovnáváme s jistými měřítky a zjišťujeme, na jaké je dítě úrovni v oblasti určité dovednosti.
- **Diagnostika individualizovaná** na rozdíl od předchozích diagnostik nesrovnává žáka s někým jiným, ale hodnotí, jak žák pokročil za určitý časový úsek. Tato diagnostika je vhodná a nezbytná pro žáky se speciálními potřebami, tudíž pro žáky se specifickými poruchami učení.

- **Diagnostika diferenciální** nám umožňuje rozlišit problémy, které sice mají stejné projevy, ale liší se příčinou. Tato metoda je vhodná pro žáky s ADHD.

(Zelinková, 2001, s. 18 – 19)

Metody pedagogické diagnostiky:

- pozorování
- rozhovor
- anamnéza může být osobní, rodinná a školní
- dotazníky
- testy
- metody ověřování vědomostí a dovedností
- analýza výsledků činnosti a analýza úkolů
- pedagogická dokumentace
- možné diagnostické chyby

(Zelinková, 2001, s. 28 – 49)

2.1 Diagnostika žáků se specifickými poruchami učení

Diagnostiku nemusí provádět pouze odborník (učitel, psycholog, lékař), ale také záleží i na diagnostice rodičů. Všechny tyto diagnostiky by se měly navzájem doplňovat. Kvůli komplexnímu hledisku do diagnostiky zapojujeme i samotné dítě.

Diagnostiku lze zrealizovat na speciálních pracovištích odbornými pracovníky či přímo v běžné třídě, kde provádí diagnostiku učitel.

Základní informace při diagnostice

1. Nepřímé zdroje diagnostických informací

Tato diagnostika se může lišit v osobním přístupu, protože se provádí pomocí rozhovorů s rodiči, učitelem a hlavně s daným dítětem, které je diagnostikováno.

2. Přímé zdroje diagnostických informací

- **Vyšetření rychlosti čtení** – v pedagogicko-psychologických poradnách užívají odborníci normované texty, které vypracoval Matějček a kol. (1989). Rychlost se hodnotí čtecím kvocientem. Tento kvocient se dále porovnává s inteligenčním kvocientem. Měřit rychlosti čtení může i učitel, který si může zaznamenávat výsledky a vidět rozvoj dítěte.
- **Porozumění čtenému textu** – pokud dítě neví, co čte, nemůže mít ze čtení ani radost a tím získává určitý odpor k této činnosti.
- **Chyby při čtení a jejich analýza** – často se jedná o záměnu písmen, přehazování písmen, komolení slov.
- **Hodnocení písemných prací a analýza písemného projevu**
- **Sluchové rozlišování řeči** – jedná se o sledování analýzy a syntézy řeči, rozlišování měkkých a tvrdých slabik, délky samohlásek.
- **Zraková percepce tvarů** – sledujeme převážně horizontální a vertikální inverzi písmen a číslic, záměnu písmen a číslic, špatné rozlišení geometrických tvarů.
- **Lateralita**
- **Vnímání prostorové orientace** souvisí se zrakovou, sluchovou a kinestetickou percepcí.
- **Paměť**

(Pokorná, 2000, s. 173 – 209)

2.2 Diagnostika v běžné třídě

Diagnostiku ve třídě provádí učitel. Na rozdíl od diagnostiky na odborném pracovišti je při diagnostice ve třídě žák pozorován dlouhodobě a můžeme ho vidět ve srovnání s ostatními spolužáky. Na dítě může též působit i atmosféra třídy a učitel. Učitel se soustřeďuje hlavně na psychické funkce a úroveň vědomostí.

Pokud má učitel podezření, že má žák některou specifickou poruchu učení, sleduje tyto oblasti:

- **úroveň čtení** – učitel sleduje hlavně rychlost čtení, chybovost, porozumění čteného a chování žáka při této činnosti
- **psaní** – u psaní si učitel všímá, jak dítě drží psací pomůcky, jak si vybavuje tvary písmen a jestli je jeho písmo čitelné
- **počítání** – žák mívá problém s orientací na číselné ose, nerozumí pojmu číslo, zaměňuje různé matematické operace jako sčítání, odčítání, násobení a dělení
- **soustředění** – učitel hodnotí, zda se žák soustředí dobře nebo naopak vůbec, či sleduje různé výkyvy v koncentraci
- **sluchové vnímání** – pozoruje se, jestli žák zvládá rozdělit slova na slabiky či hlásky, pozná první hlásku ve slově
- **zrakové vnímání** – učitel sleduje, jestli má žák problémy v této oblasti či nikoliv, problémy mohou nastat s rozlišováním figur
- **řeč** – žák může mít malou slovní zásobu, špatně nachází různé výrazy
- **reprodukce rytmu** – učitel hodnotí ve třech úrovních a to zvládá, má malé obtíže, nezvládá
- **orientace v prostoru** – podobně jako u reprodukce učitel hodnotí, zda žák zvládá, má menší obtíže či zvládá s obtížemi
- **lateralizace** – opět jako u předchozích učitel hodnotí, jestli žák zvládá, zvládá s obtížemi nebo nezvládá
- **nápadnosti v chování**
- **postavení dítěte v kolektivu** – tuto oblast může zkoumat pouze učitel ve třídě a všímá si, jaké mají ostatní spolužáci postavení vůči konkrétnímu dítěti. Žák může být oblíbený, celkem oblíbený, neoblíbený či může stát úplně mimo kolektiv třídy
- **rodinné prostředí, způsob výchovy, hodnoty v rodině**

Mimo těchto vymezených oblastí má učitel za úkol zhodnotit též rozumové schopnosti dítěte a jak se žák projevuje v ostatních předmětech. Izolované problémy totiž často nejsou příznakem poruchy. Učitel si musí všimnout i například dlouhodobé nemoci, časté výměny učitelů a celkové nezralosti žáka. Všechny tyto příčiny musí učitel vyloučit.

Podle metodických pokynů učitel ve spolupráci s rodiči a se školou vytvoří plán pedagogické podpory.

(Zelinková, 2003, s. 57 – 58)

2.2.1 Diagnostika v 1. ročníku základní školy

První třída bývá důležitým obdobím dítěte pro jeho rozvoj osobnosti. Také vzniká vztah dítěte ke škole a ke vzdělání jako takovému. Učitelé jsou většinou obeznámeni s poruchami učení, avšak někteří učitelé díky tomu chtějí posílat žáky do pedagogicko-psychologických poraden zbytečně brzy, čímž kolikrát děsí i samotné rodiče. Učitel by měl tedy pozorovat dítě jako celkovou osobnost a všimnout si vztahů ke škole, spolužákům, učitelům i školní práci.

Projevů, které mohou předurčovat poruchy učení, si všímáme v základních oblastech učení a to je čtení, psaní a počítání.

- **Čtení** – žákův výkon v oblasti čtení mívá horší výsledky než u jiných oblastí. Žáka mnohdy mnohem více zajímají jiné činnosti než je čtení. Dítě má problémy se zapamatováním nových písmen a špatně spojuje hlásku s písmenem. Kolikrát si text zcela domýšlí či se text naučí zpaměti. Velmi pomalu slabikuje, neumí sledovat text, který čtou spolužáci, což může být příčinou hned více faktorů. Často si děti šeptem předříkají písmena a pak je teprve vysloví nahlas tzv. dvojité čtení. Žák většinou netuší obsah textu.
- **Psaní** – žák drží psací pomůcky špatně nebo i křečovitě, hodně tlačí na tužku, dělají mu problém plynulé pohyby. Špatně a s problémy napodobuje tvary písmen. Písmo i vzhledově vypadá neuspořádaně, kostrbatě. Žáci nedodržují liniaturu.
- **Matematika** – žák nemá představu o číslech, neumí je porovnat, problémy se objevují i při geometrii (nerozezná geometrická tělesa). Žák se neorientuje v prostoru, nezvládá přiřadit počet prvků k danému číslu. Objekty počítá pouze po jedné, špatně čte číslice a zapomíná je. *(Zelinková, 2003, s. 58 – 60)*

2.3 Diagnostika na odborném pracovišti

Diagnostiku specifických poruch učení provádí pedagogicko-psychologické poradny (PPP) nebo speciálně-pedagogická centra (SPC). Nutná je i spolupráce speciálního pedagoga, psychologa nebo pedagoga, který je odborně připraven. Škola, kterou žák navštěvuje, vypracuje zprávu, která se bere na vědomí při stanovení diagnózy.

(Zelinková, 2003, s. 62)

Na specializovaných pracovištích dochází k individuálnímu kontaktu a měly by se vytvořit takové podmínky, které budou ideální pro dítě. Odborníci na těchto pracovištích využívají speciálních testů, které umožní porovnat žáka s jeho stejně starou populací. Psycholog se zaměřuje na nerovnoměrné výkony žáka a na jeho inteligenci. Důležitým bodem diagnostiky je anamnéza, která je zaměřená na dítě a jeho blízkou rodinu. Při diagnostice odborník sleduje žáka, jak pracuje, jak řeší úkoly a jak se chová. V odborných institucích se žáci testují ve stejných oblastech jako ve škole (čtení, psaní, matematika).

- **vyšetření čtení** – pozorujeme hlavní rysy čtenářského výkonu a to správnost, rychlost, porozumění a techniku, odborníci používají standardizované texty
- **vyšetření psaní** hodnotíme z hlediska úrovně grafické a pravopisné a obsahové stránky. Hlavními testy jsou opis, přepis, diktát, sloh
- **vyšetření matematických schopností** je souhrnem vyšetření různých schopností, které se navzájem propojují, jde hlavně o vyšetření rozumových schopností, řeči, percepce, pravolevé a prostorové orientace a motoriky

(Zelinková, 2003, s. 62 – 65)

3. Legislativa

Poslanecká sněmovna schválila v únoru 2015 návrh novely školského zákona č. 82/2015 Sb. Některá ustanovení novely nabývají účinnosti 1. září 2015, některá pak 1. září 2016. (<http://www.kostka-skola.cz/archiv/soubor/KOSTKA-75537-novela2.pdf>)

3.1 Změny v novele zákona

V této novele je hlavní změnou § 16, který se zabývá podporou vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a je rozšířen o § 16a zabývající se poradenskou pomocí školského poradenského zařízení a § 16b související s revizí.

Zákon stále užívá pojmu speciální vzdělávací potřeby, ale pojem je nově definován v novele školského zákona.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vyučováni dle podpůrných opatření, která pomáhají vyrovnávat problémy žáků se vzděláním. Tato opatření umožňují změny ve vzdělávání a poradenských službách. Těmto žákům je bezplatně poskytováno právo užívat podpůrná opatření, která poskytuje škola a školské zařízení. Podpůrná opatření jsou složena z poradenské pomoci škoře, školského poradenského zařízení, upravují organizaci ve výuce, obsah vzdělávání, hodnocení žáků, formy a metody výuky. Zabezpečují výuku předmětů zaměřených na speciální péči. Podpůrná opatření mohou ovlivnit podmínky pro přijetí či ukončení vzdělávání. Zahrnuto je i používání různých kompenzačních pomůcek, učebnic, speciálních pomůcek. Je možno upravit očekávané výstupy u určité skupiny žáků a obsah vzdělávání, který lze upravit či obohatit. Žákovi může být vypracován individuální vzdělávací plán, který je zahrnut do podpůrných opatření. Dle možností školy se mohou žákovi technicky a stavebně přizpůsobit prostory.

Podpůrná opatření se dělí do pěti stupňů. Toto dělení je úměrné dle náročnosti organizace a financí. Je možno kombinovat podpůrná opatření mezi sebou. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se doporučují, pokud shledá školské poradenské zařízení, že dosavadní péče a podpůrná opatření nedostačovala k naplnění vzdělávání speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Určení stupně podpůrného opatření se stanovuje dle prováděcího právního předpisu.

Podpůrná opatření prvního stupně nepotřebují doporučení školského poradenského zařízení a škola tedy může tuto podporu poskytovat sama, což neplatí pro podpůrná opatření druhého až pátého stupně. Tyto vyšší stupně opatření musejí být doporučeny školským poradenským zařízením. Škola či školské zařízení může přijmout i doporučení jiných podpůrných opatření stejného stupně, pokud jsou v souladu se zájmy žáka.

Pokud mají žáci mentální postižení, tělesné postižení, zrakové či sluchové postižení, trpí závažnými vadami řeči, mají závažnou vývojovou poruchu učení či závažnou vývojovou poruchu chování, autismus nebo trpí více druhy postižení, mohou být zařazeni do speciálních škol, speciálních tříd ve školách, speciálních oddělení či skupin, pokud nedochází k naplňování jejich práva na vzdělání a podpůrná opatření nepostačují.

(<http://www.kostka-skola.cz/archiv/soubor/KOSTKA-75537-novela2.pdf>)

3.2 Akční plán inkluzivního vzdělávání

Ministerstvo školství, tělovýchovy a mládeže zavádí inkluzivní vzdělávání, které navazuje na novelu školského zákona v roce 2015. Inkluzí by měl vzniknout rovný přístup ke všem žákům v České republice.

Cílem inkluze je nastavit podmínky vzdělávání žáků tak, aby byla zajištěna vhodná podpůrná opatření a dostávalo se kvalitnímu vzdělávání a rozvoji potenciálu i žákům, kteří potřebují speciální vzdělávací péči.

Tyto cíle zapříčinily vznik akčního plánu inkluzivního vzdělávání, který je určen v časovém rozmezí od roku 2016 do roku 2020. Tento plán přímo vychází z daných priorit ve Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2020.

Harmonogram přípravy, realizace a vyhodnocení Akčního plánu:

2016 – 2018 – Realizace plánu dle plánovaných opatření

2018 – Vyhodnocení a evaluace plánu

2018 – Provedení revize a aktualizace plánu na období na 2019 – 2020

Akční plán je rozdělen do tří etap. Na konci každé etapy (vždy v červenci) proběhne vyhodnocení a zároveň příprava na další etapu. Toto sledování dovrší v roce 2018, kdy se zpracují poznatky z Akčního plánu a navrhnou se nová opatření platná od roku 2019 do roku 2020.

Změny, které proběhly 1. září 2016, přinesla novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Změny, které v novele proběhly:

- nutný rovný přístup ke všem žákům, kteří jsou vzdělávání
- žáci se nekategorizují
- zavedení podpůrných opatření
- nové vymezení pojmu – žák se speciálně vzdělávacími potřebami (žák, který potřebuje podpůrná opatření, aby mohlo být realizováno jeho vzdělání v rovnosti se vzděláním ostatních, což zapříčiní stanovení individuálních vzdělávacích cílů, které doplní speciálně vzdělávací potřeby a podpůrný plán.
možnost vzdělání dětí v předškolních třídách

(http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf)

3.3 Vyhláška č. 27/2016 Sb.

Změny v legislativě požadují pro všechny žáky se speciálně vzdělávacími potřebami rovné podmínky s ostatními žáky. Díky tomuto požadavku vznikla vyhláška č.27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Tato vyhláška vyšla v platnost 1. září roku 2016 a reguluje vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami. Tato vyhláška přihlíží na všechny vyjádření ohledně daného žáka, které se zabývají vzděláním a ohlíží se na stáří žáka a stupeň jeho vývoje.

Kvůli vytvoření názoru se uvádí co nejvíce informací o žákovi. Nejdůležitější je, aby vše bylo v zájmu samotného žáka.

Vyhláška se zabývá podpůrnými opatřeními, individuálním vzdělávacím plánem, informacemi o asistentech pedagoga a organizaci žáků. Dále informuje o postupech při stanovení podpůrných opatření a zařazení žáka do školy, třídy, skupiny nebo oddělení.

(<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>)

3.3.1 Podpůrná opatření

Ředitel školy musí určit pedagogického pracovníka, který bude zaručovat spolupráci se školským poradenským zařízením ohledně doporučení podpůrných opatření.

Pokud se žák vzdělával dle plánu pedagogické podpory, musí škola zajistit jeho doručení školskému poradenskému zařízení.

Při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb žáka vychází školské poradenské zařízení z těchto prvků: charakter problémů žáka, různé odborné diagnostiky, údaje o současném vzdělávání žáka, plán pedagogické podpory, informace o spolupráci žáka se školským poradenským zařízením, údaje, které poskytl žák či zákonný zástupce žáka, podmínky konkrétní školy, odborný posudek o zdravotním stavu žáka.

Školské poradenské zařízení upřednostňuje k užití ty pomůcky, které již škola vlastní. Zjišťuje také, jestli může škola využít i personální podporu nebo pomůcky, které byly určeny jiným žákům školy.

Školské poradenské zařízení před závěrečným ustanovením prodiskutuje návrh se školou, žákem či zákonným zástupcem. Pokud jejich návrhy budou mít kladný dopad na vzdělávání žáka, může k jejich návrhům přihlédnout. Dále pak vydá zprávu, která obsahuje závěry z vyšetření a doporučení podpůrných opatření.

Žák či zákonný zástupce žáka je informován o obsahu zprávy, který je s žákem či zákonným zástupcem projednán. Zároveň je poučen o případné možnosti podat revizi.

Do 30 dnů ode dne ukončení posuzování se vydává zpráva a doporučení. Nejdéle do 3 měsíců od převzetí žádosti o poradenskou pomoc školského poradenského zařízení. Tato doba je určena ke shromáždění posouzení důležitých informací od jiného odborníka, které mohou ovlivnit podpůrná opatření.

Zpráva obsahuje: identifikační údaje žáka a školského poradenského zařízení, datum, kdy byla žádost přijata, důvod, proč poskytnout poradenskou pomoc, anamnézu žáka, popis problémů, záznam o průběhu dosavadní poradenské péče, údaje o podkladech, ze kterých vychází závěry školského poradenského zařízení, souhrn průběhu a výsledků vyšetření, souhrn speciálních vzdělávacích potřeb daného žáka, důležité informace pro doporučení podpůrných opatření, poučení o případném podání revize zprávy, údaje

odborníka školského poradenského zařízení, který provedl vyšetření a vyhotovil zprávu, datum vytvoření zprávy.

Doporučení slouží ke stanovení podpůrných opatření. Školské poradenské zařízení při doporučení vychází ze závěrů vyšetření, které jsou uvedeny ve zprávě. Závěry vyšetření nesmí být starší jak 3 měsíce. Lhůta se počítá ode dne, kdy se podala žádost o poradenskou pomoc.

Doporučení obsahuje: identifikační údaje žáka, školy, školského poradenského zařízení a pracovníka školského poradenského zařízení, který poskytl své služby, datum, kdy byla žádost přijata, závěry z vyšetření, souhrn speciálních vzdělávacích potřeb žáka, informace o znevýhodnění žáka, stupeň podpůrného opatření, návrh postupu, poučení o případném podání žádosti o revizi, datum zhotovení doporučení.

Dobu, která je nezbytná pro poskytnutí podpůrných opatření, určí školské poradenské zařízení. Doba většinou nepřesáhne dva roky. Po uplynutí dané lhůty školské poradenské zařízení kontaktuje žáka či zákonného zástupce, aby se mohlo vyhotovit nové posouzení speciálních vzdělávacích potřeb. (<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>)

3.3.1.1 Stupně podpůrných opatření

1. stupeň

Cílem prvního stupně podpůrných opatření je používat běžné metody a formy práce, které mohou při správném užívání fungovat jako prevence, která zabraňuje zhoršení úspěšnosti žáka ve škole. Žák se stabilizuje ve výkonu a nespadne tak do fáze neúspěchů, se kterou souvisí nechuť ke škole a vzdělávání, v horší situaci může žák propadnout i do vyšších stupňů pedagogické podpory.

Tento stupeň podpory identifikují a poskytují pedagogičtí pracovníci školy, ve které se žák vzdělává. Provádí diagnostiku žáka, k čemuž jim slouží pozorování žáka, rozbor jeho prací, hodnocení, které probíhá delší čas, učitel by měl znát žákovo sociální zázemí a jeho zdravotní stav. Diagnostiku učitel provádí proto, aby zjistil, jaké jsou příčiny

selhávání žáka ve vzdělávání. Čím více učitel žákovi porozumí, tím lépe mu může nabídnout opatření, která mohou předejít dalším vzdělávacím obtížím.

Žákovi vytváří podporu všichni jeho vyučující, kteří svou práci projednávají s pracovníky školního poradenského pracoviště a pokud je třeba tak i s pracovníky školského poradenského zařízení. Učitel může žákovi změnit zasedací pořádek, upravit délku vyučování, uzpůsobit organizaci času ve škole mimo vyučování, či přizpůsobit vhodně žákovi časové limity pro práci. Důraz je kladen na individuální přístup k žákovi. Učitel může upravit obsah vzdělávání, ale nesmí tak ovlivnit úroveň výstupů ve škole.

Důležitá je spolupráce s rodiči, kteří se žákem pracují doma a pravidelně konzultují s pedagogem vzdělávání žáka. Mezi pomůcky, které se dají využít, patří například učebnice s doplňujícími materiály na procvičení, přehledy učiva, vizuální materiály. Pedagog může využít a zpracovat plán vzdělávací podpory. Žákům v prvním stupni pedagogické podpory nepřísluší žádné nevyšší normativ.

2. stupeň

V tomto stupni pedagog užívá metody a formy práce tak, aby je mohl provádět bez větších potíží během výuky a neovlivnil tak vzdělávání dalších žáků ve třídě. Žák se tedy zapojuje do společné výuky, ale je kladen důraz na individuální přístup k žákovi.

Realizace druhého stupně je prováděna na doporučení školského poradenského zařízení, tudíž musí být žák vyšetřen. Odborný pracovník uvede v závěru z vyšetření nutnou potřebu udělit druhý stupeň podpůrných opatření a pedagog žákovi poskytuje opatření, která jsou doporučena a uvedena ve zprávě.

Organizace výuky žáka je z většiny času společná se žáky ve třídě. Na některé činnosti může být vytvořena skupina žáků, kteří mají podobné vzdělávací problémy, a mají stanovenou jinou práci než ostatní žáci ve třídě.

Při individuální organizaci se užívají dané metody a formy vzdělávání. Pedagog by měl umět reagovat na individuální potřeby žáka dle aktuální situace. Měl by využívat kooperativní učení a užívat své vzdělávací aktivity.

Pokud školské poradenské zařízení uvede v doporučení, že žák může využívat různé didaktické či speciálně-didaktické pomůcky, učitel mu je poskytne. Tyto pomůcky nebývají finančně náročné. Jedná se například o užití kalkulačky, počítače, různých přehledů, zvětšení či zjednodušení materiálů. Obsah učiva standardně odpovídají RVP, ale některé výstupy se mohou zredukovat dle možností žáka. Pro tento případ musí mít žák vypracovaný individuální vzdělávací plán.

Při využívání druhého stupně podpory by měl být žák hodnocen různými formami, které pedagogovi pomohou lépe reflektovat žáka. Pedagog tedy může využít například slovní ohodnocení snahy žáka, což mu známka neumožní.

Pedagog využívá plán pedagogické podpory, když je třeba, může využít i individuální vzdělávací plán. Žákovi může být poskytnut další pedagogický pracovník. Jeho působnost je však omezena na jednu hodinu týdně. Pokud se vytvoří skupina žáků s podobnými problémy, může se časová dotace navýšit. Lze využít pomoci sdíleného pracovníka, který není určen pouze danému žákovi, ale působí na škole operativně při konkrétních situacích.

Podpůrná opatření druhého stupně tedy musejí být schválena a doporučena školským poradenským zařízením a zahrnují i některá podpůrná opatření 1. Stupně podpory. Škola má nárok na navýšení finančních prostředků, které odpovídají daným potřebám žáka.

3. stupeň

U tohoto stupně již zasahuje organizace vzdělávání žáka do organizace práce s ostatními žáky ve třídě. Úpravy se uplatňují převážně ve vzdělávacích podmínkách a postupech práce ve škole a domácí přípravě. Opatření jsou dána díky doporučení školského poradenského systému.

V tomto případě je nutná odborná intervence, která se provádí dle potřeby a to ve škole, ve školském poradenském zařízení nebo dokonce v rodině daného žáka. Podporu poskytuje škola, která úzce spolupracuje se školským poradenským zařízením. Při vzdělávání žáka se musejí uplatňovat speciální formy, metody, postupy a hodnocení.

Žáci, kteří jsou zařazeni v tomto stupni, většinou využívají individuální vzdělávací plán, protože mají upravený rámcově vzdělávací program. Obsah učiva tedy může být zredukován a plánované výstupy jsou upraveny tak, aby vyhovovaly možnostem žáka.

Pedagog využívá jak běžné materiály k výuce, tak speciální učebnice, kompenzační a didaktické pomůcky. Pokud to vyžadují potřeby žáka a školské poradenské zařízení doporučí snížení počtu žáků ve třídě, měla by se škola přizpůsobit. Žákovi může být přidělen asistent pedagoga, který pomáhá buď při konkrétních hodinách, nebo po celou dobu výuky. Škola může využít péči sdíleného asistenta, který je dotovaný na 5 – 8 hodin týdně.

Podpůrná opatření 3. stupně musejí vždy vycházet z doporučení školského poradenského zařízení a obsahují podpůrná opatření z 1. i 2. Stupně pedagogické podpory. Škola má nárok na navýšení finančních prostředků, které odpovídají potřebám žáka, což umožňuje vzdělávání skupiny žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a to v počtu 8 – 14 žáků.

4. stupeň

Tento stupeň vyžaduje velké úpravy organizace a průběhu vzdělávání. K podstatným úpravám dochází i ve stanovení postupu při nápravě a formách úpravy. Všechna opatření se vytvářejí dle doporučení školského vzdělávacího zařízení.

Žák, který je vzděláván formou individuální integrace, musí být vzděláván s podporou individuálního vzdělávacího plánu. Pokud je žák vzděláván formou skupinové integrace nebo je vzděláván ve škole, která je zřízena pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami, je žák vzděláván podle upraveného školního vzdělávacího programu.

Pedagog při vzdělávání využívá speciální učebnice, speciální didaktické a kompenzační pomůcky, které jsou finančně nákladnější. Žák musí mít většinou i upravené pracovní prostředí ve třídě. Výuka speciálně-pedagogické péče je zajištěna pedagogem, který má odpovídající kvalifikaci.

Velmi častá je potřeba dalšího pedagogického pracovníka nebo jiné osoby, která pracuje se žákem – například asistent pedagoga, který má odbornou kvalifikaci, která odpovídá náplni jeho práce. Může být využito snížení počtu žáků v dané třídě.

Důležitou součástí vzdělávání je obsah a vyhodnocování individuálního vzdělávacího plánu. Je možno zřídit pedagogické konzilium, které se skládá z pedagogů a jiných odborných pracovníků, kteří se věnují žákovi. Zde se může projednávat přínos individuálního vzdělávacího plánu.

Podpůrná opatření 4. Stupně musí vždy vycházet z doporučení školského vzdělávacího systému. Do vzdělávání jsou zahrnuty i prvky z podpůrných opatření 1. až 3. stupně, které jsou efektivní. Škola má nárok na zvýšení finančního prostředku, které odpovídá potřebám žáka. V tomto stupni podpory je možno vzdělávat žáky ve skupině žáků se speciálně vzdělávacími potřebami v počtu 6 – 8 žáků.

5. stupeň

Tento stupeň nutně vyžaduje velké přizpůsobení organizace ve třídě, obsahu, metod a forem vzdělávání potřebám žáka. Je nutno dbát na možnosti žáka a jeho omezení při hodnocení jeho výsledků. Obsah učiva je vždy upraven, může být i velmi zredukován dle možností žáka.

Vzdělávání žáka vyžaduje používání speciálních učebnic a jiných alternativních materiálů, speciálních didaktických a kompenzačních pomůcek, které jsou finančně náročné a je vždy nutné upravit žákovi pracovní prostředí ve třídě či škole.

Výuka žáka je zprostředkována pomocí terapeutických metod spolu s podporou pomůcek pedagoga, který má příslušnou kvalifikaci. Vzdělávání je možné individuální nebo ve skupině s podporou například jiného pedagogického pracovníka.

Podpůrná opatření tohoto stupně musejí být vždy schválena a doporučena školským vzdělávacím zařízením a obsahují i podpůrná opatření 1. – 4. Stupně podpory. Škola má nárok na zvýšení finančních prostředků. Díky této podpoře je možno vzdělávat žáka individuálně v rozsahu 6 – 8 hodin za týden nebo je možno žáka vzdělávat ve skupině dalších žáků se speciálně vzdělávacími potřebami v maximálním počtu 6 žáků.

Vzdělávání všech žáků a hlavně žáků se speciálně vzdělávacími potřebami je proces, při kterém je zahrnuto mnoho proměnných, které jsou vázané na podmínkách stanovených časem a místem vzdělávání. Jedná se o druh a stupeň školy, složení třídy, počet žáků ve třídě, materiální podmínky školy, vyučující a další. Proto by se mělo přistupovat individuálně k daným parametrům, které jsou určeny v konkrétních stupních a různě je přizpůsobovat daným vzdělávacím potřebám žáka. Tyto podmínky zvyšují závažnost práce odborných poradenských pracovníků, kteří se zabývají přidělením podpurných opatření žákovi.

<http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/3-komu-jsou-podpurna-opatreni-urcena/3-1-stupne-podpurnych-opatreni/>

3.3.1.2 Podpurná opatření pro žáky s SPU

- tolerance aktuální úrovně čtenářských dovedností
- nevyvolávat žáka při hlasitém čtení, při případném vyvolání rázně dbát na to, aby ostatní spolužáci nereagovali negativně
- tolerovat pomalejší tempo, zkrátit délku textu či úkolu
- kontrolovat, zda dítě porozumí psanému úkolu
- kontrolovat chyb v opisu a přepisu
- u diktátu poskytnout více času ke kontrole, vícekrát žákovi přečíst text
- upřednostnit ústní projev a cvičení na doplnění
- přednostně využívat sluchové postupy
- využívat diktafon, počítač, audiozáznamy, tablety
- s opatrností upozorňovat na chyby
- zapojit více smyslů (pohyb, rytmižace)
- nesrovnávat výkon se spolužáky ani s jinými dětmi s SPU
- podporovat snahu a menší úspěchy
- náročnost a délku přizpůsobit problémům dítěte

- nabídnout pomoc
- získat přehled o úrovni čtenářských dovedností
- správně volit texty
- používat pomůcky
- používat speciální učebnice, postupy a metody
- instruovat rodiče pro domácí přípravu
- procvičit obtížná slova v textu
- užívat členité texty
- procvičovat orientaci v textu

<http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/3-komu-jsou-podpurna-opatreni-urcena/3-1-stupne-podpurnych-opatreni/>

3.3.2 Oblasti podpory

- **Organizace výuky** – opatření, která mají přinést žákovi komfortní prostředí, ve kterém bude probíhat efektivnější vzdělávání. Zahrnuje úpravu režimu vyučování (přestávky k relaxaci, individuální práce), pracovní místo pro žáka (jak přímo ve třídě tak i mimo třídu), úpravu zasedacího pořádku, snížení počtu žáků ve třídě, vzdělávání mimo školní prostředí (doma nebo v jiném školském zařízení).
- **Úprava vyučovacích forem a metod** – didaktická opatření. Jedná se o různé metody, principy, postupy, organizační formy a techniky, které se užívají ve výuce, která je přizpůsobená žákům se vzdělávacími potřebami. Může se jednat o adekvátní způsob výuky, individuální práci, strukturalizaci výuky (vizualizované řazení aktivit pro žákovu přehlednost), kooperativní učení (malé skupiny, které využívají vztahy vrstevníků), aktivní učení (motivace), respektování stylu učení (jak žák přijímá informace), prevence únavy, koncentrace, kontrola pochopení učiva a jeho osvojení (zpětná vazba).
- **Intervence** – zásah odborníka ve prospěch žáka. Například spolupráce rodiny se školou, rozvoj jazykových kompetencí, intervenční techniky (terapeutické postupy,

rehabilitační postupy, různé techniky, stimulační...), intervence mimo výuku (školní družina, přestávka, kroužek), rozvoj specifických dovedností, rozvoj poznávacích funkcí, nácvik dovedností, podpora školského poradenského zařízení.

- **Pomůcky** – interaktivní zážitek, pomoc při porozumění látce. Jedná se o didaktické pomůcky (běžně používané ve výuce a uzpůsobené žákovi), speciální didaktické pomůcky (usnadňují pohyb a komunikaci) a kompenzační a reedukační pomůcky (u zdravotně postižených žáků).
- **Úpravy obsahu vzdělávání** – výstupy. Možnosti úpravy mohou zahrnovat respektování specifík žáka, úpravu rozsahu učiva, rozložení učiva, obohacování učiva a modifikace podávané informace (přiměřené tempo, jasné shrnutí, opakování informací).
- **Hodnocení** – hmatatelný výstup úspěšnosti žáka. Při úpravách obsahu učiva nemusí známka žáka korespondovat se známkami ostatních žáků. Možné postupy při hodnocení mohou být například individualizace hodnocení, dlouhodobé sledování žáka, rozšířené formy hodnocení (slovní hodnocení) a posílení motivace.
- **Příprava na výuku** – může kompenzovat nedostatky žáka. Do této oblasti spadají jiné formy přípravy na vyučování.
- **Sociální podpora**
- **Práce s třídním kolektivem** – navázání sociálních vazeb s vrstevníky. Důležité je klima třídy.
- **Úprava prostředí** – překonání bariér. Zajištění fungující organizace. Zde je zahrnuta úprava pracovního prostředí (teplota, akustika, světlo, nábytek, velikost skupiny) a stavební úpravy (bezbariérovost) .

<http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/3-komu-jsou-podpurna-opatreni-urcena/3-1-stupne-podpurnych-opatreni/>

3.3.3 Individuální vzdělávací plán

Pokud speciálně vzdělávací potřeby žáka vyžadují individuální vzdělávací plán, musí ho škola vytvořit. Je vytvořen díky konkrétním doporučením školského poradenského zařízení spolu s žádostí zletilého žáka nebo rodičů.

Individuální vzdělávací plán je závazný dokument. Zaručuje speciální vzdělávací potřeby žáka. Základem pro tvorbu tohoto dokumentu je školní vzdělávací program a je přiložen k žákově dokumentaci, která je uložena ve školní matrice.

V plánu se udává druh a stupeň podpůrného opatření, údaje žáka a pedagogických pracovníků, kteří se účastní vzdělávání žáka. Dále zde najdeme informace o úpravě obsahu, časovém a obsahovém harmonogramu, metodách a formách výuky, hodnocení žáka a informace o úpravě výstupů.

V individuálním vzdělávacím plánu musí být uveden pedagogický pracovník školského poradenského zařízení, který spolupracuje se školou při hledání speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Tento dokument je vytvořen co nejdříve. Nejpozději do 1 měsíce, kdy škola obdrží doporučení a žádost. V průběhu školního roku se může plán upravit či rozšířit dle potřeb žáka. Ředitel školy zajišťuje zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu. Na zpracování se podílí i školský poradenský systém a žák, či zákonný zástupce.

Škola a školské poradenské zařízení dále alespoň jednou za rok vyhodnocují naplnění plánu a poskytují škole, žákovi a zákonnému zástupci odbornou poradenskou podporu. Pokud dojde ke zjištění, že se nedodržují opatření stanovená v individuálním vzdělávacím plánu, je informován ředitel školy.

Pokud dojde ke změnám v tomto dokumentu, postup je podobný jako u jeho tvorby. (<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>)

3.3.4 Plán pedagogické podpory

Než se začne s poskytováním podpůrných opatření 1. stupně, musí škola zpracovat plán pedagogické podpory.

Plán pedagogické podpory obsahuje popis problémů a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, cíle podpory a způsob, jakým se bude vyhodnocovat naplnění plánu.

Škola musí plán pedagogické podpory aktualizovat kvůli vývoji žáka se speciálně vzdělávacími potřebami.

Škola postupně vyhodnocuje poskytování podpůrných opatření. Nejdéle po třetím měsíci působení podpůrných opatření, která jsou v souladu s plánem pedagogické podpory, škola zhodnotí, jestli bylo dosaženo zadaných cílů. Pokud se cíle nenaplnily, škola doporučí žákovi či zákonným zástupcům poradenskou pomoc školského poradenského zařízení. Než se zahájí proces poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně, škola dále pokračuje v poskytování podpůrných opatření prvního stupně.

Škola musí obeznámit žáka, zákonného zástupce a všechny pedagogické pracovníky s plánem pedagogické podpory.

(<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>)

3.3.5 Organizace žáků

Vzdělávání těchto žáků probíhá ve škole, třídě, oddělení či studijní skupině.

Pokud školské poradenské zařízení zjistí, že díky charakteru speciálních vzdělávacích potřeb žáka či výsledkům v průběhu, nepostačují podpůrná opatření, navrhne školské poradenské zařízení zařazení daného žáka do školy, třídy, oddělení či skupiny.

Do třídy (oddělení či skupiny) mohou být přiděleni žáci dvou a více ročníků. Je možno kombinovat žáky z prvního a druhého stupně.

Je dáno, že ve třídě, oddělení či studijní skupině může být vzděláváno maximálně

pět žáků, kteří mají přiznaná podpůrná opatření druhého až pátého stupně. Je přihlédnuto ke složení podpůrných opatření a druhu speciálních vzdělávacích potřeb žáků.

Zároveň počet žáků, kteří mají podpůrná opatření druhého až pátého stupně, nesmí být vyšší jak jedna třetina všech žáků ve třídě, oddělení či skupině.

Na jednu třídu, skupinu nebo oddělení nesmí být přiděleni více jak čtyři pedagogičtí pracovníci.

Pokud nastane situace, kdy je ve třídě, skupině nebo oddělení počet žáků, kteří mají přiznaná podpůrná opatření druhého až pátého stupně, vyšší jak pět, je možno využít asistenta pedagoga i nad rámec podpůrných opatření, která jsou poskytována. Omezení přiděleného počtu žáků danému asistentovi se neuplatňuje.

Je možno zařadit alespoň šest žáků, nejvíce však čtrnáct žáků. Je přihlédnuto k věku žáka a jeho speciálním vzdělávacím potřebám. Pokud dojde ke zjištění, že jsou počty žáků příliš vysoké a nedochází tak k naplnění vzdělávání, může se počet žáků snížit na nejméně čtyři žáky a maximálně šest žáků.

(<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>)

3.3.6 Role podílejících se osob na vzdělávání žáka

Na vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se podílí mnoho osob. Jsou to rodiče, ředitel školy, třídní učitel, ostatní učitelé, výchovný poradce, asistent pedagoga.

Role rodiče:

Rodič hraje důležitou roli při formování osobnosti dítěte. Rodiče jsou zodpovědní za zdraví dítěte, tělesný, rozumový, citový a mravní vývoj dítěte, musí dítě ochraňovat a být s ním ve styku a zajistit mu vzdělání a výchovu. Rodič si může zvolit školy, ve které se bude dítě vzdělávat.

Díky novele získává rodič právo k souhlasu nebo vyjádření ohledně těchto situací, které se týkají žáka se speciálně vzdělávacími potřebami:

- požádat o poskytnutí poradenské pomoci
- musí podepsat písemný informovaný souhlas, pokud se žákovi má poskytnout podpůrné opatření 2. – 5. Stupně
- udělit souhlas se vzděláváním žáka dle jiných podpůrných opatření stejného stupně, která byla doporučena školským vzdělávacím zařízením
- musí projednat případné ukončení vzdělávání dle podpůrných opatření
- možnost podat žádost o revizi doporučení stanoveného školským poradenským zařízením

Díky novele školského zákona má rodič větší odpovědnost za vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a hlavně je zákonem vyžadována aktivní účast rodičů a jejich spolupráci.

Role ředitele:

- upravit školní dokumentaci, která bude ve prospěch žáka
- směřovat učitele, aby identifikovali nutné potřeby žáků, kteří jsou v 1. stupni podpory
- tvořit vhodné podmínky pro podpoření žáků se speciálně vzdělávacími potřebami
- koordinovat průběh realizace podpůrných opatření při 1. stupni podpory
- zajistit vyšetření žáka a získat doporučení od školského vzdělávacího zařízení pro vyšší stupeň podpory ve spolupráci s rodiči
- povolit vzdělávání žáka dle individuálního vzdělávacího plánu (na základě žádosti rodičů)
- koordinovat práci pedagogů při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu
- při zapojení asistenta pedagoga ředitel podává žádost na krajský úřad o souhlas zřízení této funkce kvůli financování, jinak musí zajistit jiné prostředky na financování asistenta, zařazuje ho do platové třídy, vytvoří náplň práce, sleduje jeho práci

Role třídního učitele:

- dohlíží, jestli se aplikují podpůrná opatření
- vede dokumentaci žáka
- spolupracuje s rodiči žáka a informuje je ohledně vzdělávání žáka
- spolupracuje se zaměstnancem školského poradenského zařízení nebo pracoviště a tvoří mu konzultanta
- vyhodnocuje stupeň klimatu ve třídě
- tvoří a vyhodnocuje individuální vzdělávací plán (pokud tak nečiní výchovný poradce)
- sleduje činnost asistenta pedagoga ve třídě a vyhodnocuje ji

Role vyučujícího:

- musí respektovat schopnosti a možnosti žáka
- zprostředkovává podpůrná opatření
- respektuje limity žáka a podporuje ho
- při vzdělávání dle individuálního vzdělávacího plánu postupuje dle instrukcí, zpracovává tu část, která se týká jeho předmětu a vyhodnocuje ji či upravuje
- spolupracuje s asistentem pedagoga

Role výchovného poradce a dalších pracovníků (metodik prevence, kariérový poradce, školní speciální pedagog, školní psycholog):

- sbírat informace o problémech žáka
- zadat učitelům kritéria pro diagnostiku žáka
- organizovat porady vyučujících ohledně diagnostiky
- navrhovat podpůrná opatření 1. stupně, koordinovat je a vyhodnocovat aplikaci
- zpracovávat závěry pro případné další vyšetření žáka ve školském poradenském zařízení
- informovat rodiče žáka o postupech (pokud to nemá v kompetenci třídní učitel)
- koordinovat spolupráci se školským poradenským zařízením

- koordinovat tvorbu individuálního vzdělávacího plánu a vyhodnocovat ho
- sledovat využití asistenta pedagoga
- musí garantovat naplnění speciálně vzdělávacích potřeb daného žáka
- sledovat klima ve třídě

Role asistenta pedagoga

- pomáhat jinému pedagogickému pracovníkovi
- pomáhat při realizaci a organizaci vzdělávání
- pomáhat žákovi k samostatnosti
- pracovat dle instrukcí pedagoga
- komunikovat se žákem se vzdělávacími obtížemi
- asistovat žákovi při přípravě na výuku a při vyučování

(<http://inkluze.upol.cz/ebooks/po-ve-vyuce/po-ve-vyuce.pdf>)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumného šetření bylo zmapovat současný systém péče a podmínky pro vzdělávání žáků se specifickou poruchou učení a jak tuto situaci vnímají učitelé 1. stupně základní školy.

Po zpracování teoretické části byly stanoveny 4 výzkumné otázky, které určovaly výzkumné šetření tak, aby splnilo cíle diplomové práce.

1. Zvládají učitelé pracovat se žáky se specifickými poruchami učení a mohou se jim individuálně vzdělávat ve vyučování?
2. Sympatizují učitelé s novou vyhláškou platnou od září 2016?
3. Využívají se podpůrná opatření?
4. Jaká je spolupráce osob, které se podílejí na vzdělávání žáka s SPU?

4.1 Charakteristika výzkumu

Pro výzkumné šetření jsem oslovila ředitele základních škol převážně v Jihočeském kraji. Osobně jsem dotazníky určené pro třídní učitele na 1. stupni předala ředitelům na 7 základních školách a některé ředitele jsem oslovila elektronicky. Dotazníky byly dále předány třídním učitelům na prvním stupni. Průměrně na těchto základních školách bylo 10 třídních učitelů. I přes přívětivé přijetí řediteli škol se mi mnoho vyplněných dotazníků nevrátilo. Celkem jsem tedy rozdala či rozeslala 95 dotazníků pro třídní učitele a zpět se mi jich vrátilo 60. Vrátilo se mi tedy 63,2% dotazníků pro třídní učitele.

Oslovila jsem také 5 pracovníků PPP, 5 výchovných poradců a 5 ředitelů základních škol. Rozhovor jsem nakonec učinila s jedním pracovníkem PPP, jedním

výchovným poradcem a jedním ředitelem základní školy. Ostatní na mou žádost buď neodpověděli vůbec, nebo odpověděli, že bohužel nemají zájem či dostatek času.

(Zdroj: vlastní šetření)

5. Použité metody

5.1 Dotazníkové šetření

Tento způsob se považuje za nejrozšířenější možnost výzkumného šetření. Základem dotazníkového šetření je shromažďování dat, která vypovídají o názorech dotazujících a problémech daných situací.

První možností je využití standardizovaného dotazníku, který je složený z otázek, které mají jasně dané možnosti. Respondent tedy vybírá z možností. Tento typ dotazníků je snadnější pro závěrečné vyhodnocování. Druhou možností jsou dotazníky s otevřenými otázkami, kdy sám respondent odpovídá svými vlastními slovy na danou otázku. Třetí možností je spojit standardizovaný dotazník spolu s otevřenými otázkami a vytvořit tak polostrukturovaný dotazník.

Před samotným rozesláním dotazníků všem respondentům je vhodné udělat předvýzkum, který spočívá v oslovení pár respondentů, kteří vyplní dotazník a vyjádří se, jestli je pro ně přehledný, náročný, srozumitelný nebo jestli by byly lepší nějaké změny.

Dotazníkové šetření je často voleno díky své jednoduchosti s prostředkováním a možnosti využít velkého počtu respondentů a lze poměrně dobře vyhodnotit. Dotazníky bývají anonymní a tak se tazatel ničím nezavazuje. Dotazníky ovšem mohou být lehce zkreslené. Tazatel může jinak pochopit otázku nebo pro něj není v možnostech vhodná odpověď.

Výsledky dotazníkového šetření se po shromáždění vyhodnocují a zaznamenávají do grafů či tabulek, ke kterým patří i slovní popis.

(Zdroj: vlastní šetření)

5.2 Rozhovor

Pro další výzkum jsem využila metodu rozhovoru, která využívá kontaktu s danou osobou. Rozhovor může být standardizovaný, kdy je dáno přesné znění položených otázek a přesné pořadí, polostandardizovaný, kdy se v průběhu rozhovoru tazatel může ptát na doplňující otázky, a nestandardizovaný, kdy má tazatel připraveny pouze okruhy otázek.

Pro můj výzkum jsem si předem připravila otázky a pokládala jsem je v daném pořadí. Rozhovor s výchovnou poradkyní a ředitelem základní školy jsem měla předem domluvený a probíhal osobně. Rozhovor s pracovníkem z PPP probíhal telefonicky, po předešlé domluvě pomocí emailové korespondence. Pracovníci PPP jsem nejprve otázky zaslala i v elektronické podobě, aby se mohla lépe připravit. Odpovědi jsem si rovnou zapisovala a dělala si případné poznámky. Telefonický rozhovor trval samozřejmě kratší dobu než osobní rozhovor. Což bylo ale také dáno počtem otázek.

(Zdroj: vlastní šetření)

5.3 Předvýzkum

Před rozesláním všech dotazníků jsem se rozhodla udělat předvýzkum. Využila jsem tedy mé kolegyně, kterým jsem rozdala dotazníky, aby mi je vyplnily a případně přidaly nějaké komentáře. Takto jsem oslovila 5 pedagogů.

Po osobní konzultaci s kolegyněmi jsem zjistila, že si s některými otázkami neví rady a k některým otázkám by bylo vhodné přidat ještě nějaké možnosti odpovědi. Dotazník jsem tedy upravila a myslím si, že úpravy byly velmi přínosné.

6. Vyhodnocení výsledků

6.1 Dotazníkové šetření

Dotazník byl anonymní a byl určen pouze pro třídní učitele 1. stupně základní školy. Celkem jsem zvolila 20 otázek, kdy u 16 otázek mohl pedagog vybrat z daných odpovědí, 2 otázky byly doplňovací a ke zbylým otázkám byla možnost vybrat danou odpověď, u které byla možnost svou odpověď rozšířit svými vlastními slovy. U 3 otázek měli tazatelé možnost zvolit více platných možností.

Úvodní otázky byly spíše všeobecné a to dotaz na pohlaví tazatele, délku jeho praxe, jakou třídu aktuálně vyučuje a kolik má žáků ve třídě. Zbylé otázky již byly zaměřené na cíl toho výzkumu, tudíž se týkali žáků s SPU. Zjišťovala jsem výskyt žáků s SPU, jak zvládají učitelé vzdělávat tyto žáky a jak funguje systém podpůrných opatření.

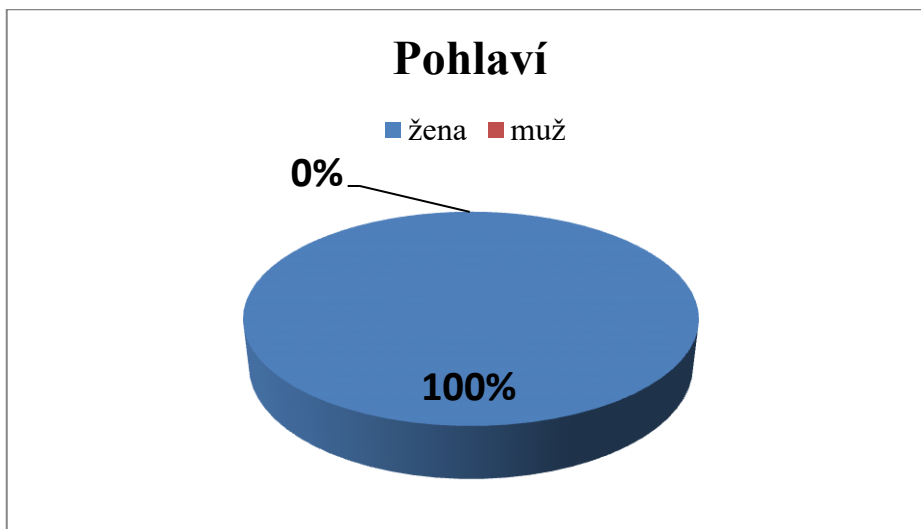
Všechny otázky jsem vyhodnotila a zaznamenala do grafů.

(Zdroj: vlastní šetření)

6.1.1 Analýza položek dotazníku

Otázka č. 1 Pohlaví

Graf č. 1: Pohlaví

Zdroj: vlastní šetření

První otázku jsem zvolila k určení pohlaví učitele. Do mého dotazníkového šetření se zapojily pouze paní učitelky, tudíž 100% odpovědí byla zvolena první možnost, pohlaví žena.

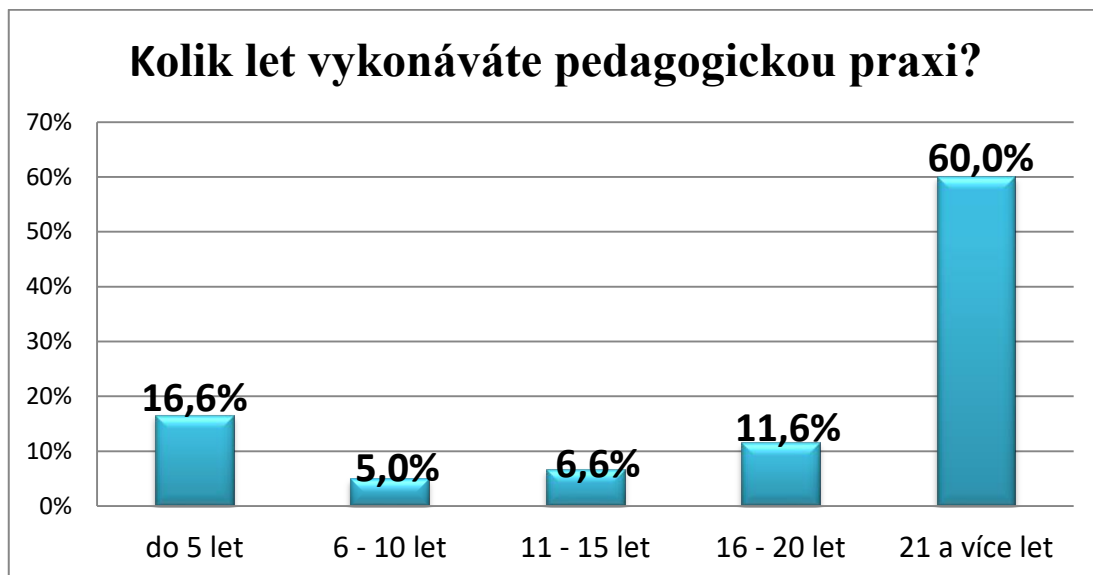
Tabulka č. 2: Pohlaví

Pohlaví	počet	procento
žena	60	100%
muž	0	0%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 2 Kolik let vykonáváte pedagogickou praxí?

Graf č. 2: Délka praxe ve školství

Zdroj: vlastní šetření

Druhá otázka již měla různorodější odpovědi. Nejvíce učitelů má praxi 21 a více let (60%). Do 5 let praxe se začlenilo 16,6% učitelů, 6 – 10 let praxe uvedlo 5% učitelů a 16 – 20 let praxe uvedlo 11,6% dotazovaných učitelů.

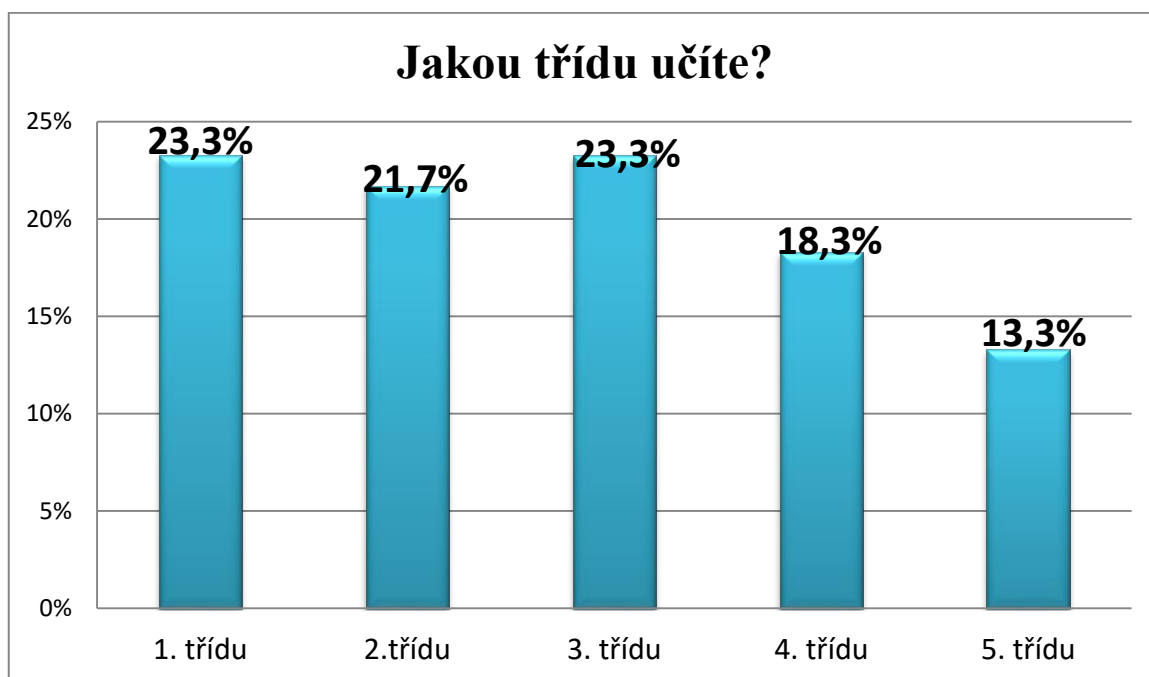
Tabulka č. 3: Délka pedagogické praxe

Počet let	Počet odpovědí	Procenta
do 5 let	10	16,6%
6 – 10	3	5%
11 – 15	4	6,6%
16 – 20	7	11,6%
21 a více	36	60%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 3 Jakou třídu učíte?

Graf č. 3: Určení ročníku, který učitel učí

Zdroj: vlastní šetření

Tato otázka byla určena k doplnění. Z odpovědí bylo zjištěno, že nejvíce tazatelů aktuálně učí první a třetí třídu a to 23,3%. Dále následovala druhá třída s 21,7%, čtvrtá třída 18,3% a nejméně tazatelů vyučuje pátou třídu 13,3%.

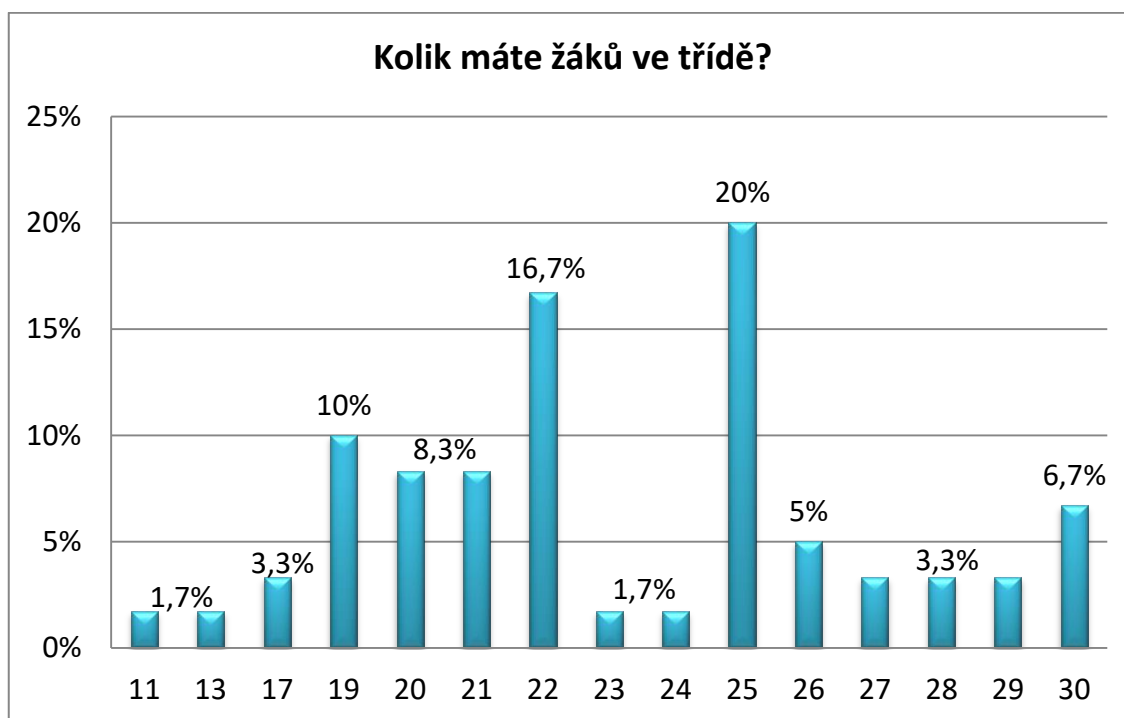
Tabulka č. 4: Určení ročníku

Třída	Počet odpovědí	Procenta
1.	14	23,3%
2.	13	21,7%
3.	14	23,3%
4.	11	18,3%
5.	8	13,3%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 4 Kolik máte žáků ve třídě?

Graf č. 4: Počet žáků ve třídě

Zdroj: vlastní šetření

Tato otázka byla též určena k doplnění, tudíž obsáhla velkou škálu možností. Nejméně žáků ve třídě bylo uvedeno 11 (1,7%) a největší počet žáků byl uveden 30 (6,7%). Nejčastějším počtem žáků ve třídě byl uveden počet 25 a to u 20% dotazovaných.

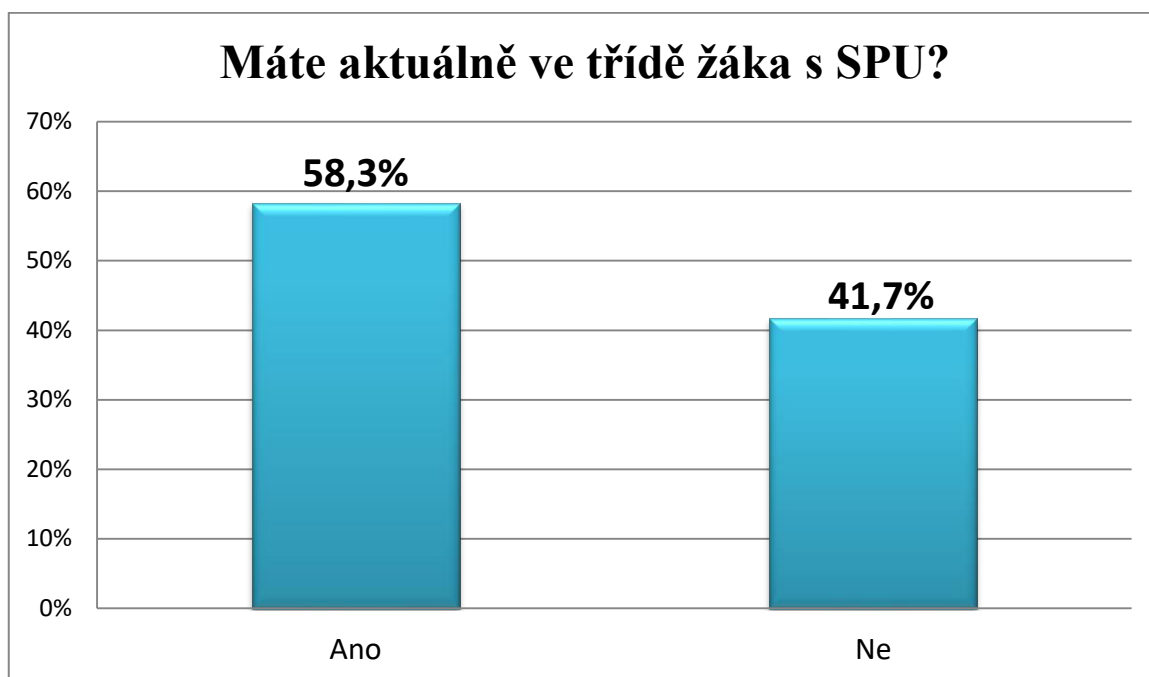
Tabulka č. 5: Počet žáků ve třídě

Počet žáků	11	13	17	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Počet odpovědí	1	1	2	6	5	5	10	1	1	12	3	2	5	2	4
Procenta	1,7	1,7	3,3	10	8,3	8,3	16,7	1,7	1,7	20	5	3,3	8,3	3,3	6,7

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 5 Máte aktuálně ve třídě žáka s SPU?

Graf č. 5: Žáci s SPU

Zdroj: vlastní šetření

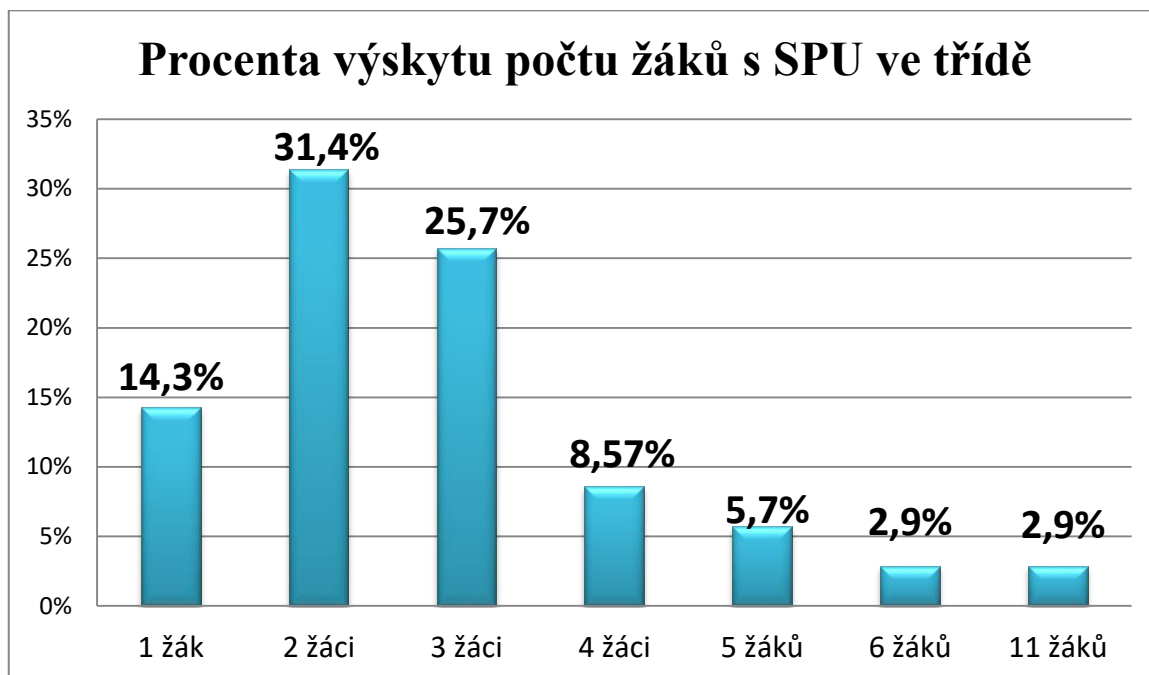
U této otázky byly možné dvě odpovědi s tím, že u odpovědi ano bylo možno doplnit počet žáků s SPU ve třídě, kterou učitel právě učí. S možností, že učitel nemá ve třídě žáka s SPU, se vyskytlo 25 odpovědí (41,7%) a s odpovědí, že má učitel ve třídě alespoň jednoho žáka s SPU, se vyskytlo 35 odpovědí (58,3%).

Tabulka č. 6: Výskyt žáka s SPU v dané třídě

Výskyt	Počet odpovědí	Procenta
Ano	35	58,3%
Ne	25	41,7%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 6: Výskyt žáků s SPU na jednu třídu

Zdroj: vlastní šetření

Dle uvedených počtů žáků s SPU na třídu bylo zjištěno, že se ve třídách vyskytují nejčastěji dva žáci s SPU (31,4), tři žáci s SPU se vyskytují v 25,7%, dále následovala četnost jednoho žáka s SPU (14,3%), čtyři žáci s SPU dosáhli 8,57%, ve dvou případech se objevilo ve třídě 5 žáků s SPU (5,7%), v jednom případě 6 žáků s SPU (2,9%) a největší četnost 11 žáků s SPU na jednu třídu se vyskytla v jednom případě (2,9%)

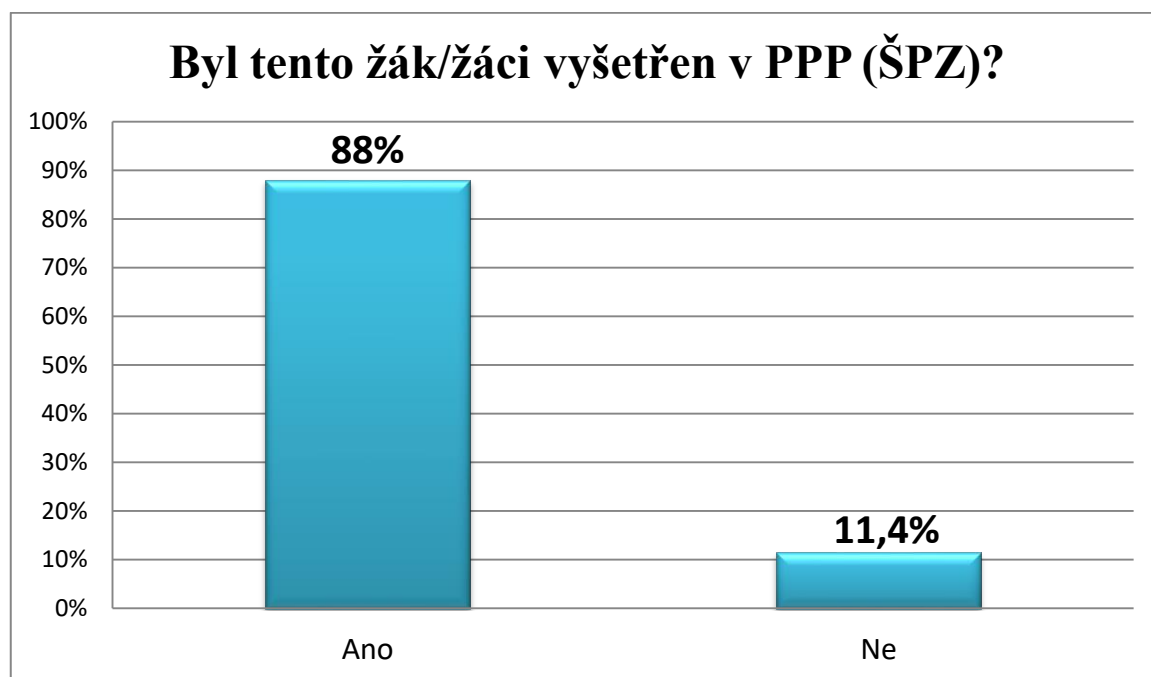
Tabulka č. 7: Počet žáků s SPU v jedné třídě

Počet žáků	Počet odpovědí	Procenta
1	5	14,3%
2	11	31,4%
3	9	25,7%
4	3	8,57%
5	2	5,7%
6	1	2,9%
11	1	2,9%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č.6 Byl tento žák/žáci vyšetřen v PPP (ŠPZ)?

Graf č. 7: Vyšetření žáků v PPP (ŠPZ)

Zdroj: vlastní šetření

Tato otázka byla vyplněna učiteli, kteří uvedli, že mají ve třídě žáka s SPU. Odpovědělo na ní celkem 35 tazatelů a výsledkem je, že byli vyšetřeni téměř všichni žáci (88%) a pouze 11,4% žáků vyšetřeno nebylo.

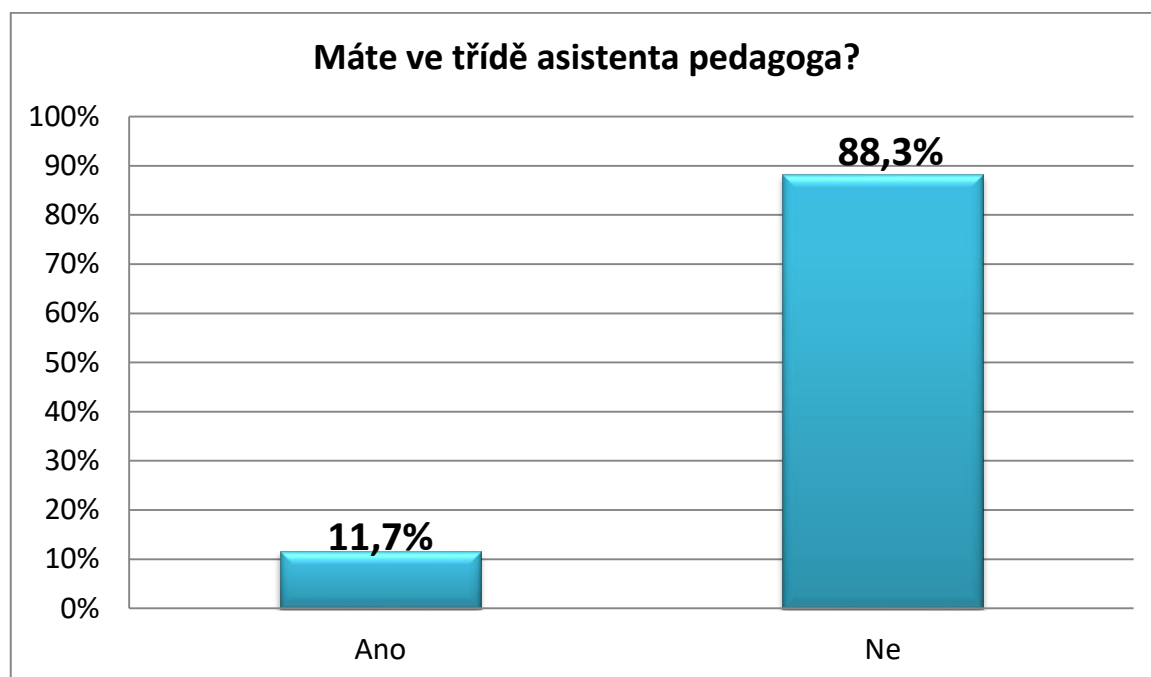
Tabulka č. 8: Vyšetření žáka v PPP/ŠPZ

Vyšetřeno	Počet odpovědí	Procenta
Ano	4	88%
Ne	31	11,4%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 7 Máte ve třídě asistenta pedagoga?

Graf č. 8: Asistent pedagoga

Zdroj: vlastní šetření

Pouze v 7 případech bylo uvedeno, že má učitel ve třídě asistenta pedagoga. Někteří uvedli i úvazek asistenta a to 75%, 60%, 50%, 70% a 100%. V 53 případech (88,3%) bylo uvedeno, že učitel asistenta pedagoga ve třídě nemá, což je téměř většina tazatelů.

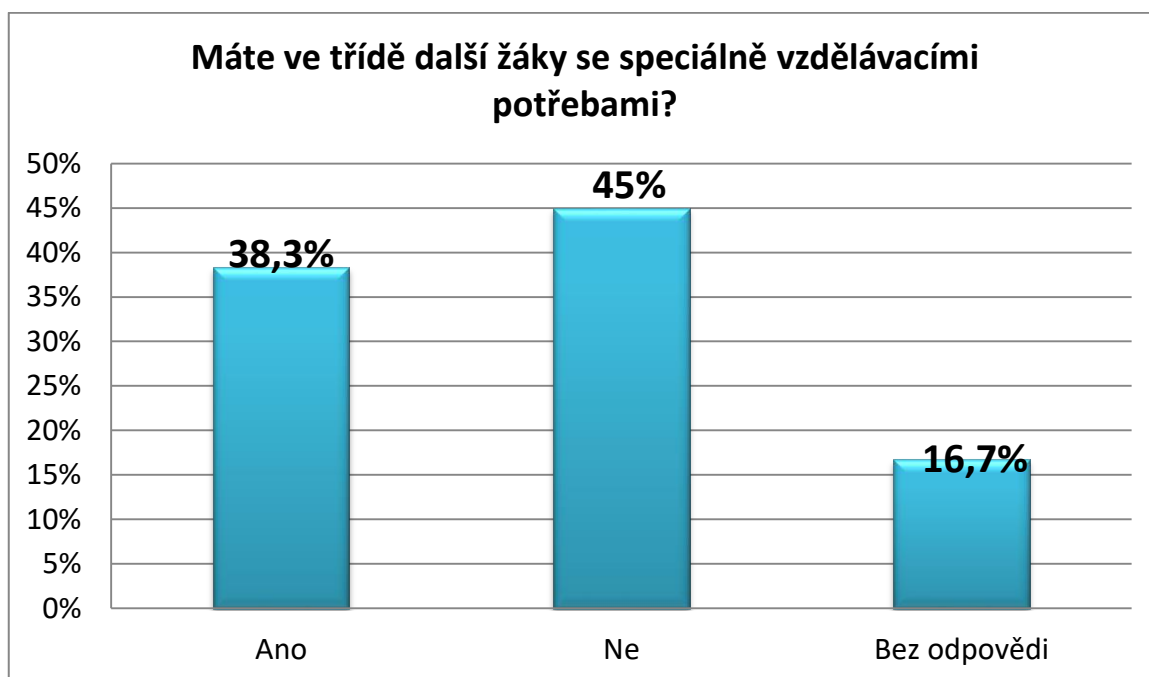
Tabulka č. 9: Výskyt asistenta pedagoga ve třídě

Výskyt	Počet odpovědí	Procenta
Ano	7	11,7%
Ne	53	88,3%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 8 Máte ve třídě další žáky se speciálně vzdělávacími potřebami?

Graf č. 9: Žáci s jinými vzdělávacími potřebami

Zdroj: vlastní šetření

Tato otázka byla vložena pro představu komplexnějšího pohledu na sestavu žáků ve třídě, protože nejen žáci s SPU vyžadují individuální přístup. Učitel si mohl vybrat z odpovědí ano/ne. Odpovědi byly téměř vyrovnané a to 23 odpovědí ano (38,3%) a 27 odpovědí ne (38,3%). 10 učitelů na otázku neodpovědělo, což činí 16,7%.

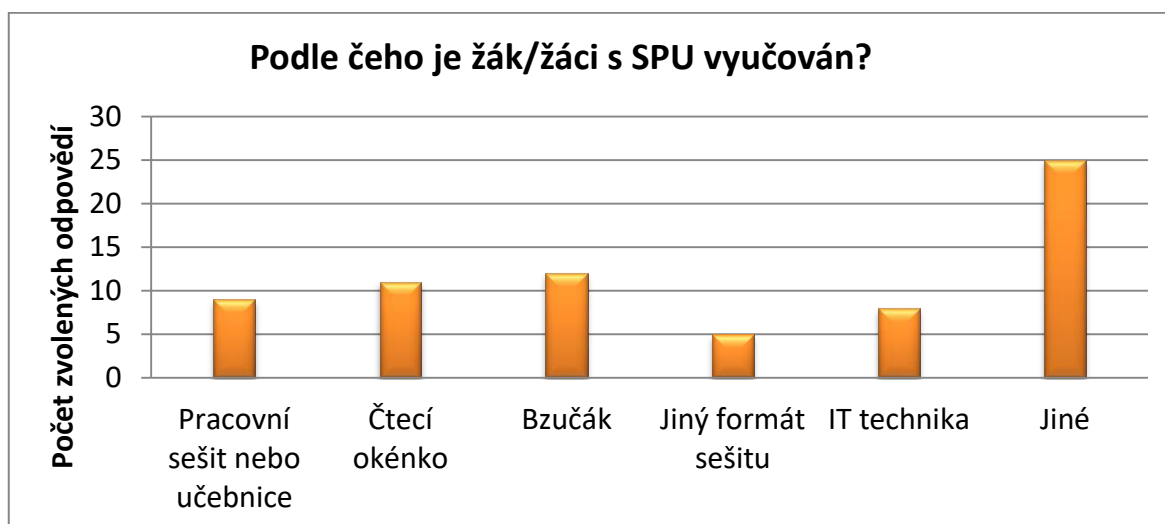
Tabulka č. 10: Výskyt žáků s jinými vzdělávacími potřebami

Výskyt	Počet tazatelů	Procenta výskytu
Ano	23	38,3%
Ne	27	38,3%
Žádná odpověď	10	16,7%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 9 Jaká má žák/žáci s SPU podpůrná opatření?

Graf č. 10: Podpůrná opatření žáka s SPU

Zdroj: vlastní šetření

U této otázky bylo možno zaškrtnout více platných možností a poslední odpověď byla možnost jiné s prostorem pro doplnění. Tato odpověď byla nejčastěji označována a to u 25 učitelů. Mezi podpůrná opatření učitelé dále řadili: jiné hodnocení, místo diktátů doplňovací cvičení, více času na práci, individuální přístup, přehledy učiva, obrázky, mačkadlo, úpravy metod, zkrácení textu, tabulky s násobky, počítadlo, abeceda, spolupráce s rodinou, doučování, manuální hračky, preferování ústního zkoušení, kroužek a jiné. Uvedená možnost bzučáku se objevila ve 12 případech, čtecí okénko v 11 případech, pracovní sešit či učebnice v 9 případech. IT technika v 8 případech a jiný formát sešitu v 9 případech.

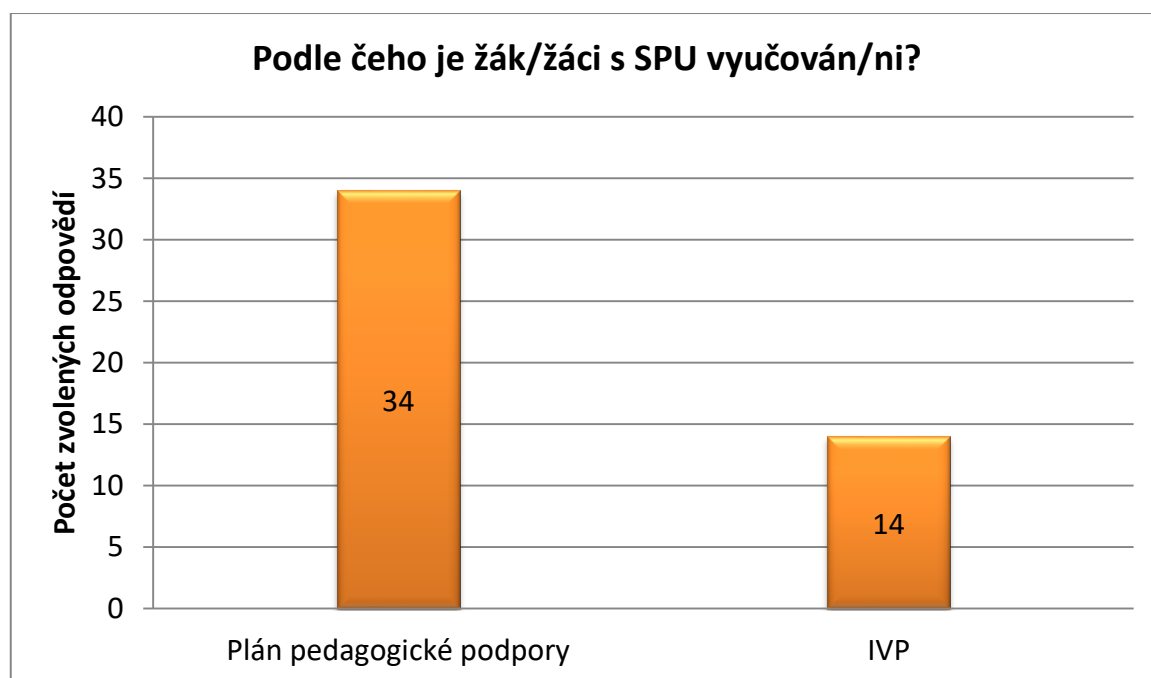
Tabulka č. 11: Podpůrná opatření

Podpůrná opatření	Četnost
Pracovní sešit nebo učebnice pro žáky s SPU	9
Čtecí okénko	11
Bzučák	12
Jiný formát sešitu	9
IT technika	8
Jiné	25

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 10 Podle čeho je žák/žáci s SPU vyučován?

Graf č. 11: Vzdělávání žáka s SPU

Zdroj: vlastní šetření

Zde byly v možnosti dvě odpovědi a to dle plánu pedagogické podpory nebo dle IVP. Učitelé mohli zaškrtnout i obě možnosti. Velkou četnost měla odpověď plán pedagogické podpory a to ve 34 případech, odpověď IVP byla vybrána ve 14 případech. Na tuto otázku odpovědělo celkem 35 učitelů.

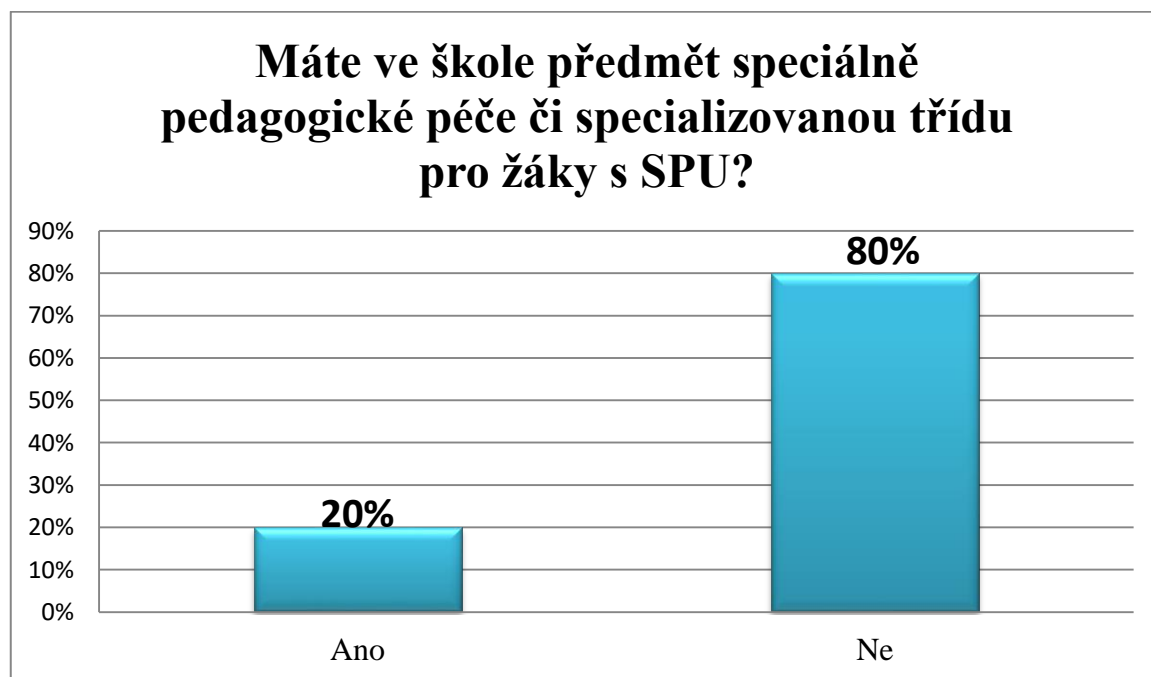
Tabulka č. 12: Vzdělávání žáka s SPU

Vzdělávání	Četnost výskytu
Plán pedagogické podpory	34
Individuální vzdělávací plán	14

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 11 Máte ve škole předmět speciálně pedagogické účci či specializovanou třídu pro žáky s SPU?

Graf č. 12: Možnosti školy

Zdroj: vlastní šetření

Pro tuto otázku bylo možné vybrat mezi odpovědi ano/ne. Ve většině případů (80%) byla vybrána odpověď ne, tudíž většina škol neposkytuje speciální péči žákům s SPU. Pouze ve 20% odpovědí byla možnost ano. Jednalo se například o kroužek či intervenci.

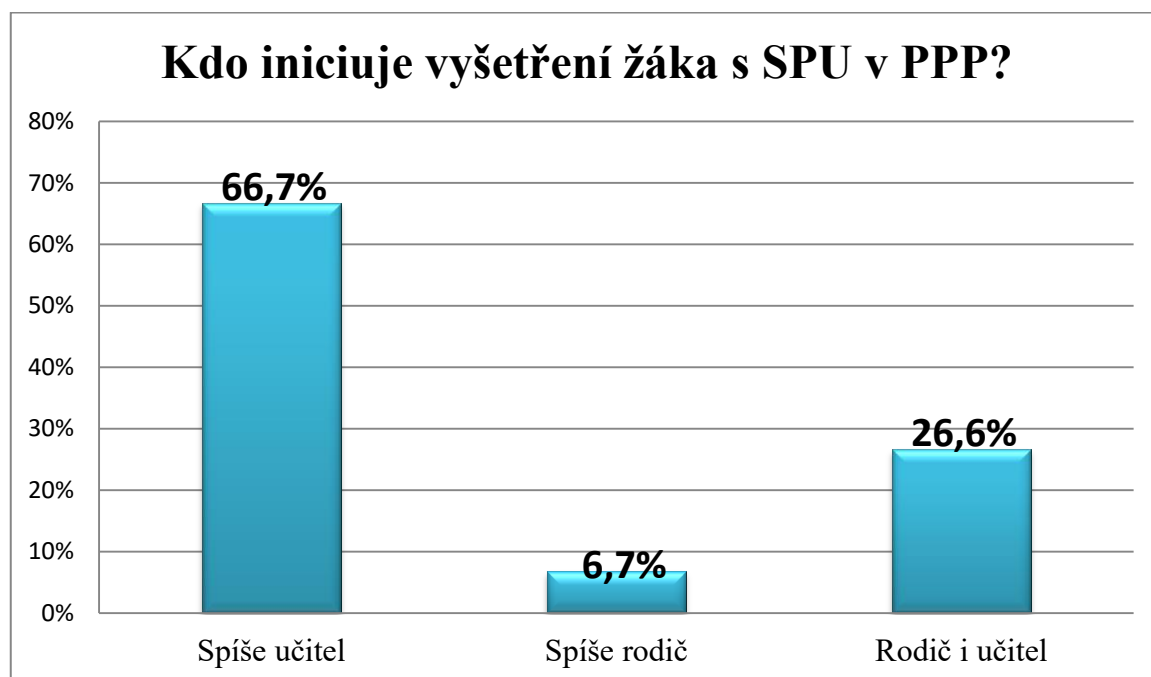
Tabulka č. 13: Výskyt speciálně pedagogické péče ve škole

Výskyt	Počet tazatelů	Procenta výskytu
Ano	48	80%
Ne	12	20%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 12 Kdo iniciuje vyšetření žáka s SPU v PPP?

Graf č. 13: Iniciace vyšetření žáka s SPU

Zdroj: vlastní šetření

Tazatelé mohli vybrat mezi třemi odpověďmi. V 66,7% byla zaškrtnuta možnost, že o vyšetření žádá spíše učitel. Ve 26,7% se vyskytla možnost, že o vyšetření žádá spíše rodič. Možnost, že o vyšetření je požádáno jak rodičem tak učitelem, zvolilo 6,6% učitelů.

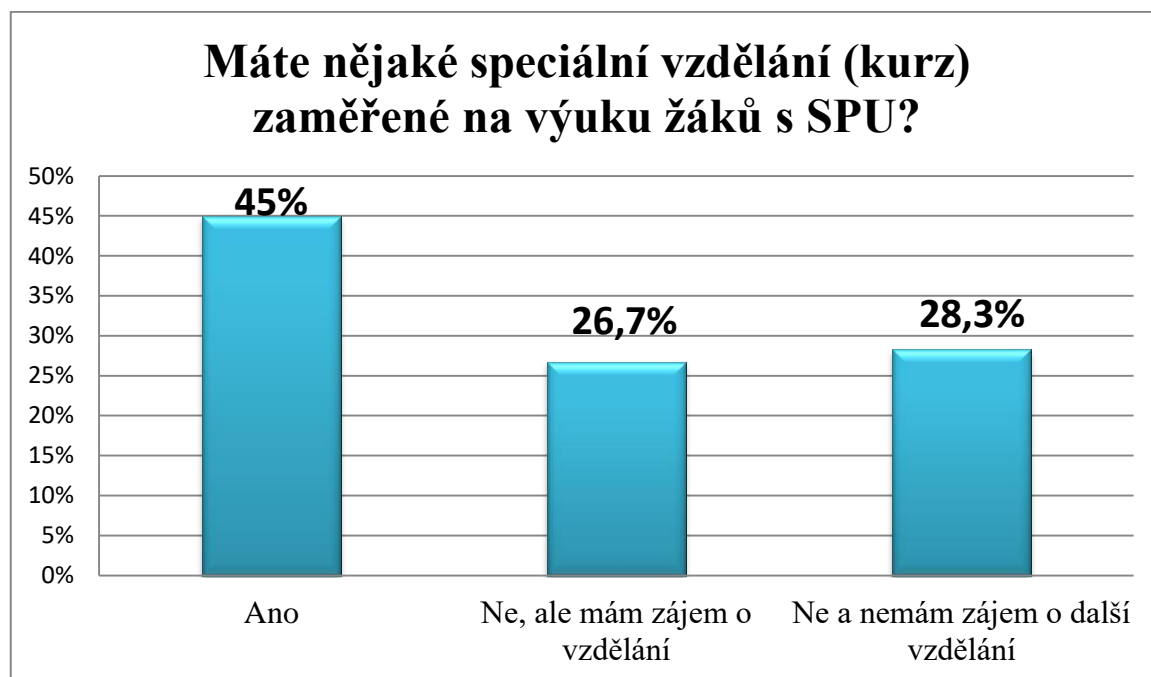
Tabulka č. 14: Iniclace vyšetření žáka v PPP

Iniclace	Počet odpovědí	Procenta
Učitel	40	66,7%
Rodič	4	6,7%
Učitel i rodič	16	26,6%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 13 Máte nějaké speciální vzdělání (kurz) zaměřené na výuku žáků s SPU?

Graf č. 14: Speciální vzdělání

Zdroj: vlastní šetření

U této otázky měli učitelé možnost vyjádřit, jestli mají či nemají speciální vzdělání. Jako třetí možnost bylo uvedeno, zda mají zájem se dále vzdělávat. Vzdělání pro výuku žáků s SPU má 45% učitelů. Učitelé, kteří vzdělání nemají, měli dvě možnosti výběru. 27% učitelů by se chtělo dále vzdělávat ohledně problematiky žáků s SPU a 28% učitelů zájem o další vzdělávání nemá.

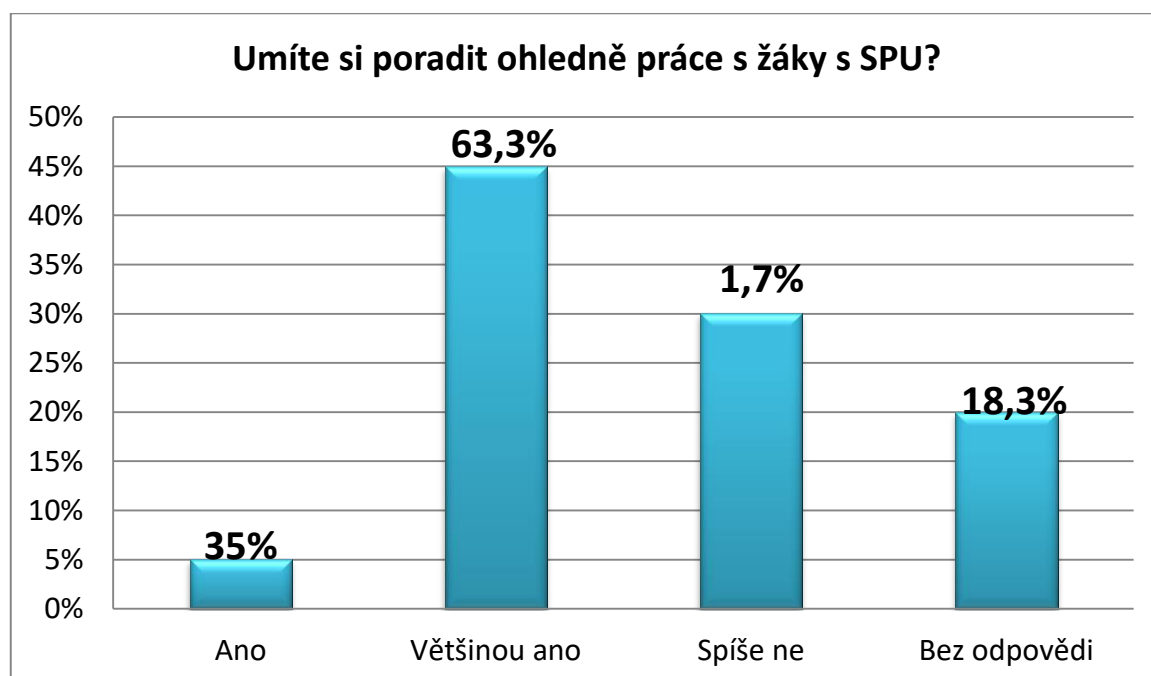
Tabulka č. 15: Speciální vzdělání učitelů

Možnosti	Počet odpovědí	Procenta
Ano	27	45%
Ne, ale mám zájem o další vzdělání	16	26,7%
Ne a nemám zájem o další vzdělání	17	28,3%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 14 Umíte si poradit ohledně práce s žáky s SPU?

Graf č. 15: Práce se žáky s SPU

Zdroj: vlastní šetření

Učitelé mohli vybírat ze tří odpovědí. Nejvíce učitelů (63,3%) zaškrtno odpověď, že si většinou umí poradit se vzděláváním žáků s SPU, ale ne vždy mají dostatek času.. Možnost, že si umí poradit se žáky s SPU, zvolilo 35% dotazovaných. Pouze jeden učitel uvedl možnost, že si spíše neví rady se vzděláváním žáků s SPU.

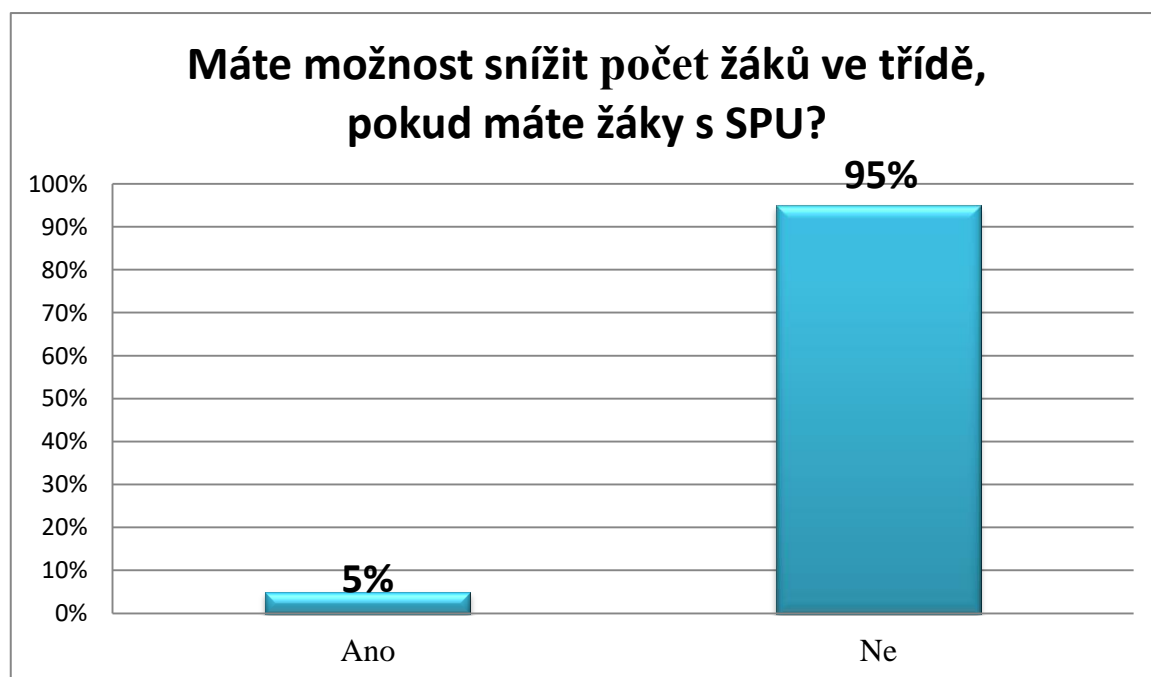
Tabulka č. 16: Práce se žáky s SPU

Odpovědi	Počet tazatelů	Procenta
Ano	21	35%
Většinou ano	38	63,3%
Spíše ne	1	1,7%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 15 Máte možnost snížit počet žáků ve třídě, pokud máte žáky s SPU?

Graf č. 16: Snížení počtu žáků ve třídě

Zdroj: vlastní šetření

U této otázky byly na výběr pouze dvě odpovědi a to vybrat ano/ne. Skoro většina dotazovaných (95%) zvolila odpověď , že nemohou snížit počty žáků ve třídě. Pouze tři učitelé (5%) mají možnost snížit počty žáků ve třídách, pokud potřebují.

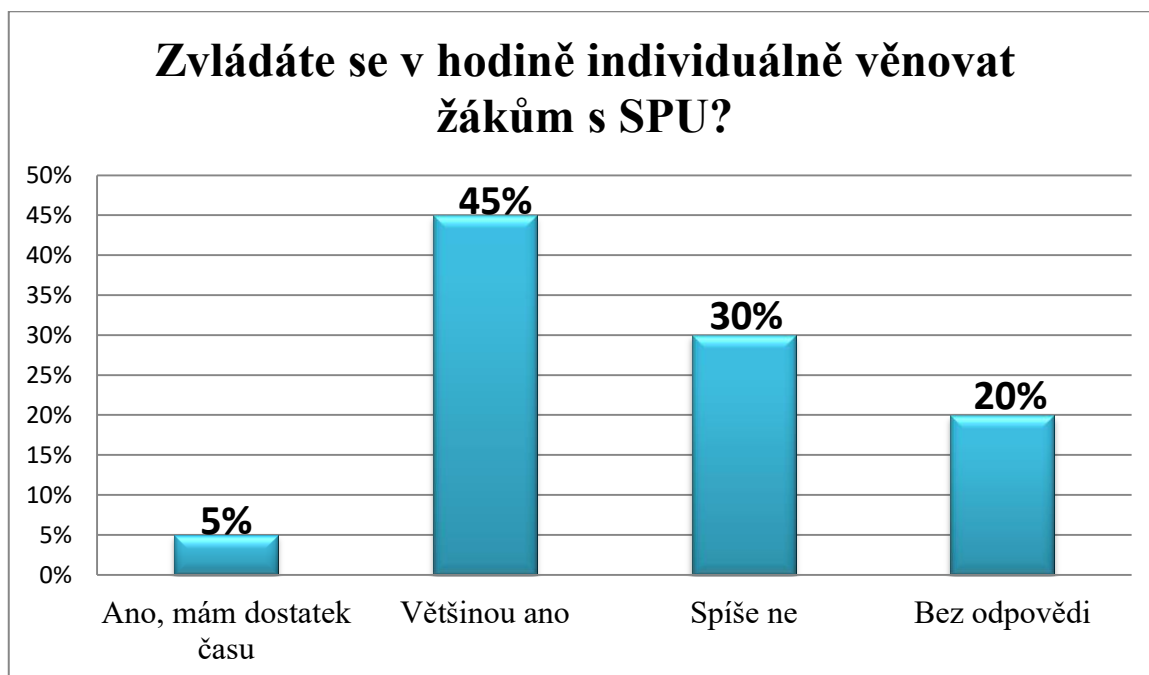
Tabulka č. 17: Snížení počtu žáků ve třídě

Možnosti	Počet odpovědí	Procenta
Ano	3	5%
Ne	57	95%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 16 Zvládáte se v hodině individuálně věnovat žákům s SPU?

Graf č. 17: Individuální péče

Zdroj: vlastní šetření

Z odpovědí vyplývá, že se téměř polovina dotazovaných učitelů většinou zvládá individuálně věnovat žákům s SPU a to ve 45 %, velká četnost byla ale také u odpovědi, že se učitel spíše nezvládá individuálně věnovat žákům s SPU, kterou zvolilo 30% učitelů a

poslední možnost, že má učitel dostatek času na práci se žáky s SPU, zvolilo 5% učitelů. 12 dotazovaných učitelů na tuto otázku neodpovědělo (20%).

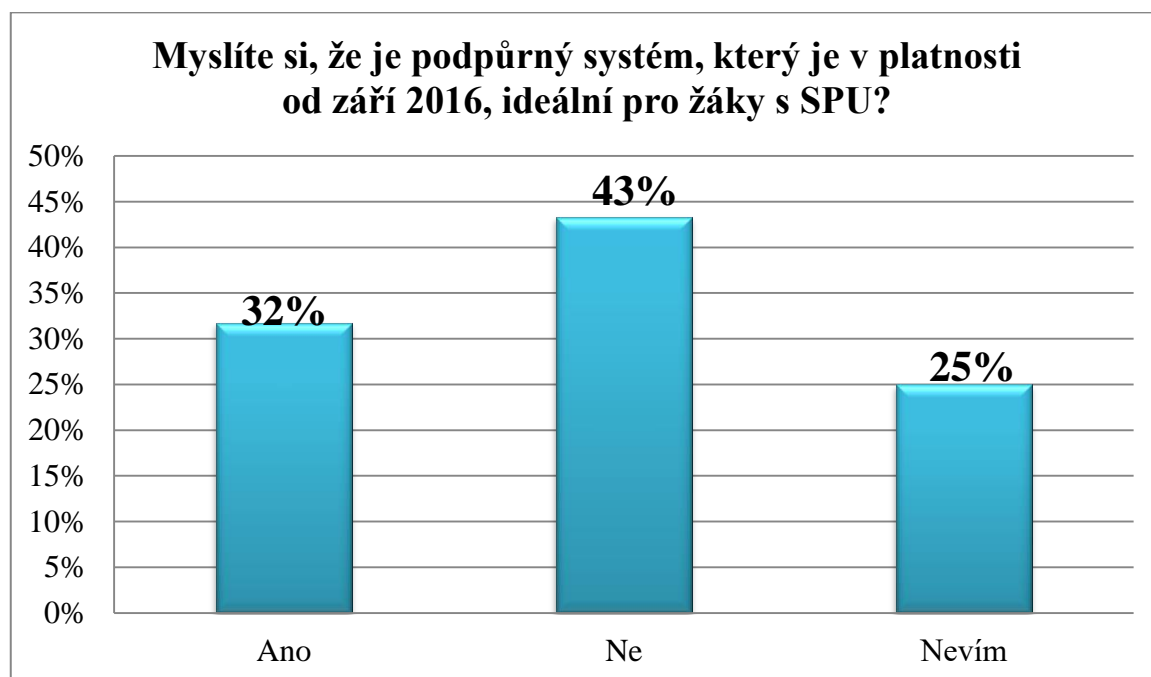
Tabulka č. 18: Individuální péče o žáky s SPU

Odpověď	Počet tazatelů	Procenta
Ano, mám dostatek času	3	5%
Většinou ano	27	45%
Spíše ne	18	30%
Bez odpovědi	12	20%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 17 Myslíte si, že je podpůrný systém, který je v platnosti od září 2016, ideální pro žáky s SPU?

Graf č. 18: Podpůrný systém

Zdroj: vlastní šetření

Tato otázka byla podána v rámci nové vyhlášky č.27/2016 Sb., která vešla v platnost teprve 1. září roku 2016. Tato otázka měla na výběr možnosti ano/ne, ale ke každé možnosti byl umožněn prostor k vyjádření. Jako třetí možnost byla zvolena odpověď nevíím, kterou využilo 15 dotazujících (25%). Odpovědi ano či ne byly poměrně vyrovnané a názory různorodé. 19 učitelů zvolilo možnost ano (32%), 26 učitelů zvolilo možnost ne (43%).

Důvody, proč je aktuální systém podpory vhodný pro žáky s SPU: delší čas na práci pro žáky, možnost ústního projevu, okamžitá náprava, postupné úlevy, konkretizace cíle a problémů, větší spolupráce rodiny se školou, pravidelný režim v přípravě, individuální přístup, lepší výkonnost žáků, intervence, nové metody, zaplacené doučování.

„Ano, jestliže spolupracuje rodina“

„Ano, postupné úlevy v režimu školní výuky i domácí přípravy k dosažení zlepšení“

„Ano, protože pomáhá rodině a škole ve vzájemné spolupráci a zajišťuje pravidelný domácí režim v přípravě do školy“

„Ano, protože učitel může začít s nápravou okamžitě, nemusí čekat na vyšetření v PPP“

Důvody, proč není aktuální systém vhodný pro žáky s SPU: nejvíce se učitelé shodovali na zbytečném „papírování“, nepřináší nic nového, velké počty žáků ve třídě na realizaci, málo asistentů, útlum speciálních škol, málo času na žáky, systém je příliš složitý

„Ne, protože jde jen o kosmetickou úpravu předešlého“

„Ne, protože by byl lepší odchod do praktické školy či speciální školy“

„Ne, protože praxe s dítětem je stejná, pouze učitelům přibylo administrativy a papírování“

„Ne, protože nepřináší nic nového“

„Ne, pokud je to cesta, jak nedělat nic“

„Ne, protože je zbytečný, pravidelné vyhodnocování, více papírování a práce“

Ostatní názory některých učitelů:

„Ano, protože učitel může začít s nápravou okamžitě, nemusí čekat na vyšetření v PPP“

„Nemůžu říct, jestli ano nebo ne. Podle mého názoru to jen oddaluje to, co je předem téměř jasné. A vypracovávat PLPP na všechny děti, kteří trpí školním neúspěchem je podle mého názoru nesmyslné. Podle mě to jen usnadňuje práci dětem, které buď nejsou od přírody vybaveni takovým intelektem, což je naprosto normální a bylo to normální i dříve nebo jsou prostě líní a nechtějí se učit.“

„Největší problémy stále zůstávají u domácí přípravy žáků, ve škole je dětem věnováno dostatek času a mají režim, doma většinou rodiče nevěnují čas vlastním dětem a vážně jejich kontakt. Rodiče nechtějí pracovat s dětmi více, než obvykle, což vyšetření z PPP většinou vyžaduje.“

„Podpůrná opatření není nic jiného než nové pojmenování toho, co s dětmi, které to potřebují dělám už 20 let. Tehdy jsem měla z 25 žáků 2 s SPU, v další třídě 4. V roce 2005 jsem dělala první IVP pro integrovaného žáka. Rozdíl je pouze v tom, že tehdy jsem čekala na vyjádření PPP, že můžu s těmito dětmi pracovat jinak a zohledňovat jejich hodnocení. Dnes je to naopak vyžadováno, než můžu žáka do PPP odeslat, spolu s vyplňováním dalších formulářů. Tehdy se všechno se obešlo bez zbytečné administrativní zátěže.“

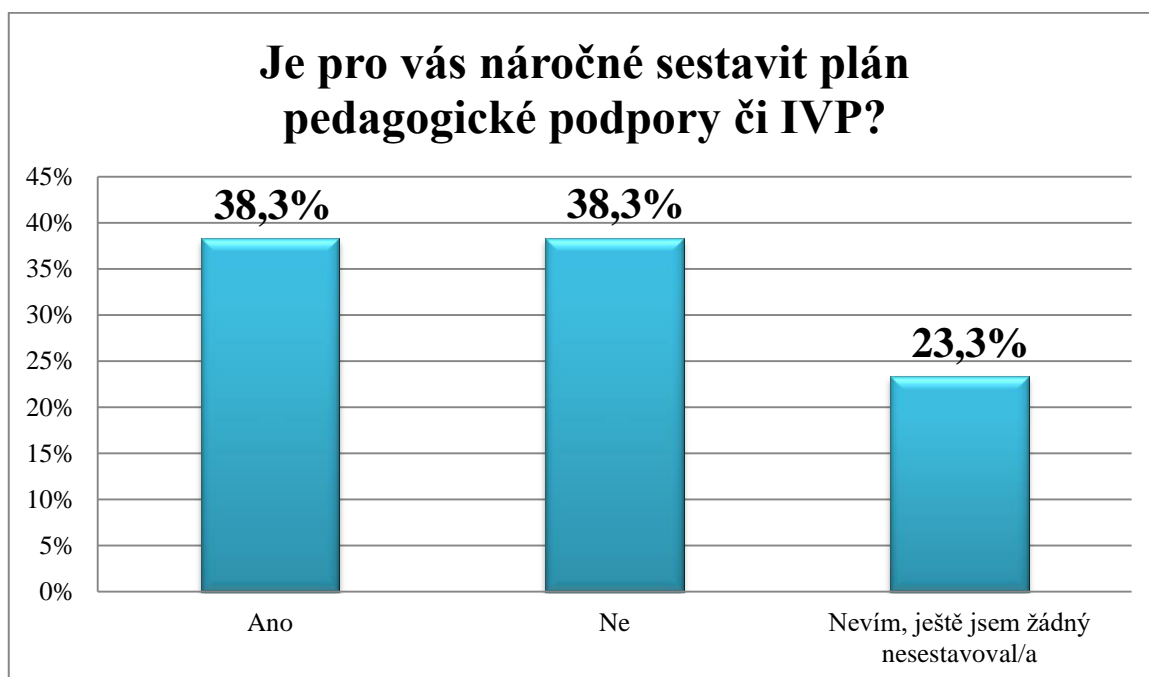
Tabulka č. 19: Podpůrný systém

Odpovědi	Počet odpovědí	Procenta
Ano	19	32%
Ne	26	43%
Nevím	15	25%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 18 Je pro vás náročné sestavit plán pedagogické podpory či IVP?

Graf č. 19: Náročnost sestavení plánu pedagogické podpory či IVP

Zdroj: vlastní šetření

U této otázky byly na výběr tři možnosti. Možnost ano či možnost ne zvolil stejný počet učitelů a to 21 (38,3%). Ostatní dotazující zvolili možnost nevím, ještě jsem žádný plán nesestavoval/a, což činí 23,3%.

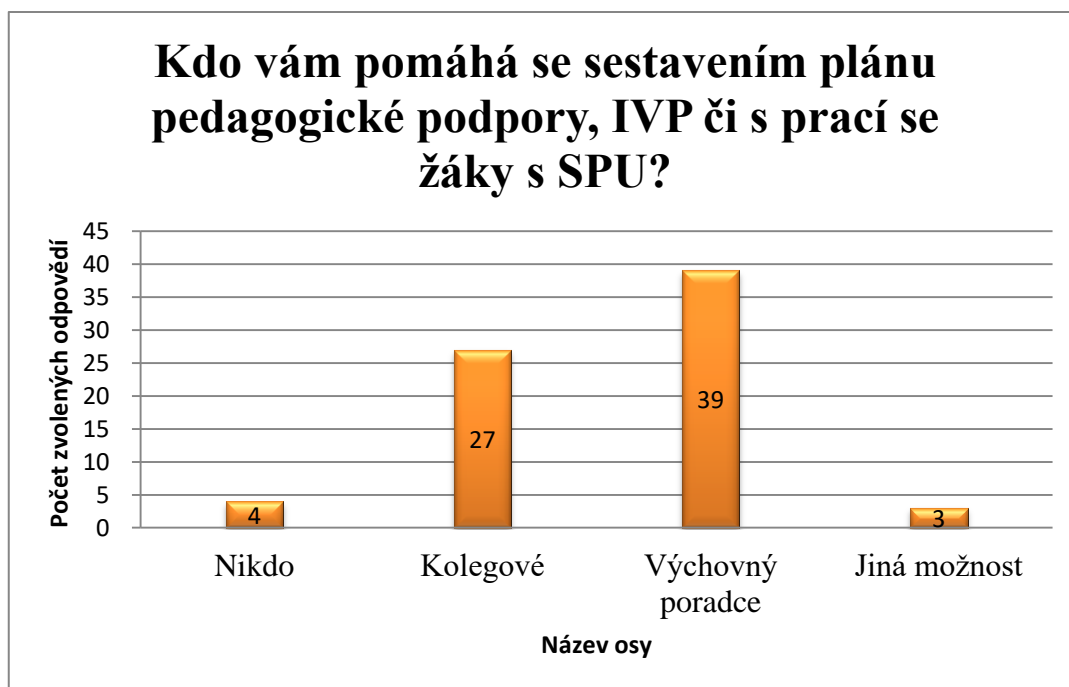
Tabulka č. 20: Náročnost sestavení plánů PLPP a IVP

Odpovědi	Počet odpovědí	Procenta
Ano	23	38,3%
Ne	23	38,3%
Nevím	14	23,3%

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 19 Kdo vám pomáhá se sestavením plánu pedagogické podpory, IVP či s prací se žáky s SPU?

Graf č. 20: Pomoc při práci se žáky s SPU

Zdroj: vlastní šetření

U této otázky bylo možno zaškrtnout více platných odpovědí. Nejvíce převládala odpověď, že učitelům pomáhá výchovný poradce, která byla zvolena 39 učiteli. Odpověď, že učitelům pomáhají jejich kolegové, zvolilo 27 učitelů. Pro jinou možnost se rozhodli tři učitelé a uvedli, že jim pomáhá SPC či speciální pedagog. Možnost, že je učitel na vše sám a nikdo mu nepomáhá, zvolili čtyři učitelé.

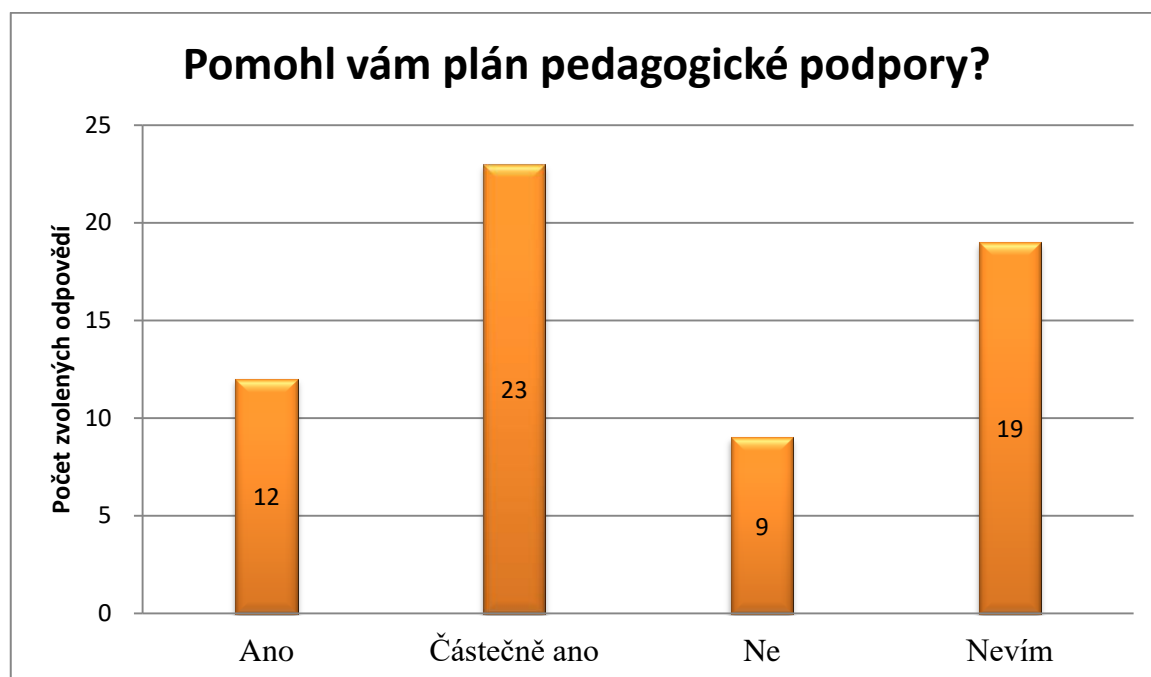
Tabulka č. 21: Pomoc při práci se žáky s SPU

Odpověď	Četnost odpovědí
Nikdo	4
Kolegové	27
Výchovný poradce	39
Jiná možnost	3

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 20 Pomohl vám plán pedagogické podpory?

Graf č. 21: Účinnost plánu pedagogické podpory

Zdroj: vlastní šetření

Na tuto otázku si učitelé mohli vybrat mezi čtyřmi odpověďmi a mohli určit všechny platné možnosti, protože u každého žáka mohl být výsledek poskytování pedagogické podpory jiný. 23 učitelů zvolilo odpověď, že plán žákovi částečně pomohl, ale musel/a učitel udělat nějaké úpravy. Vysoký počet byl i u odpovědi nevím, zatím nemám žádnou zkušenost, která byla zvolena 19 učiteli. Možnost, že žákovi plán velmi pomohl a učitel ho bude nadále využívat, zvolilo 12 učitelů a poslední možnost, že plán nepomohl a učitel musí nechat žáka vyšetřit v PPP, zvolilo nejméně učitelů a to 9.

Tabulka č. 22: Účinnost plánu pedagogické podpory

Odpovědi	Četnost odpovědí
Ano	12
Částečně ano	23
Ne	9
Nevím	19

Zdroj: vlastní šetření

6.1.2 Souhrn dotazníkového šetření

Výskyt žáků s SPU je poměrně vysoký. Téměř v každé druhé třídě se vyskytuje minimálně jeden žák s touto poruchou. Učitelé jsou ohledně vzdělání týkající se této problematiky na dobré úrovni. Většina učitelů tvrdí, že si umí poradit se žáky s SPU, ale není k tomu vždy dostatek času. Problémem tedy jsou vysoké počty žáků ve třídách. Učitelé sice umějí vzdělávat žáky s SPU, ale k individuálnímu přístupu potřebují více času. Díky velmi naplněným třídám a výskytu ještě dalších žáků s jinými specifickými poruchami učení nezbyvá učitelům dostatečný prostor ke vzdělávání všech žáků. Pokud by proběhla změna v zákonech a školy by získávaly finance za odučené hodiny a ne za počet žáků ve škole, snáze by ředitelé mohli snižovat počty žáků ve třídách. Pokud k tomu mají technické predispozice. Některé školy mají malý počet tříd a další třídy již nemají kam umístit.

Mnozí učitelé vidí další komplikaci v nové vyhlášce, která jim přináší další práci navíc prostřednictvím velkého množství administrativních záležitostí. Ne všichni učitelé mají zkušenosti s tvorbou plánu pedagogické podpory nebo s tvorbou individuálního vzdělávacího plánu. Pro mnohé je tato oblast stále novou záležitostí.

Dle odpovědí učitelů lze posoudit, že mají koho požádat o pomoc. Ať už jsou to ostatní kolegové či výchovný poradce. Dá se tedy říci, že komunikace pracovníků základní školy je na dobré úrovni, čímž určitě zlepšují i péči o žáky se vzdělávacími obtížemi.

Učitelé využívají širokou škálu podpůrných opatření. Většina škol disponuje různými výukovými materiály, pomůckami, IT technikou a učitelé se snaží vše patřičně využívat ku prospěchu žáků s SPU. Bohužel se ve velmi malém množství objevují asistenti pedagoga, kteří by mohli být velkou posilou při práci se žáky s SPU. K řešení tohoto problému by mohly přispět vysoké školy, které vzdělávají žáky pedagogického zaměření. Vysoké školy by mohly v rámci praxe poskytovat své studenty do různých základních škol. Student by byl v prostředí svého budoucího povolání a načerpal mnoho praktických informací a zkušeností. Základní škola by měla k dispozici další pomocnou ruku navíc.

V malém množství se také ve školách objevují předměty speciálně vzdělávací péče, které by mohli velmi pomoci žákům s SPU.

6.2 Rozhovory

6.2.1 Rozhovor s ředitelem základní školy

Pan ředitel základní školy byl velmi příjemný a měl dostatek času na zodpovězení všech mých otázek.

1. Kolik má vaše škola žáků s SPU na 1. stupni?

„ Pouze v jedné třídě zatím není evidován žák s SPU, jinak v ostatních třídách se počet různí od jednoho žáka až po 4 žáky.“

2. Jaké má vaše škola možnosti podpůrných opatření žáků s SPU?

„ Využíváme speciální pomůcky a učebnice a dyslektický kroužek.“

3. *Snižujete počty žáků ve třídě, pokud se vyskytne více žáků se vzdělávacími potřebami?*

„Bohužel ne. Třídy máme poměrně plné a naše škola nedisponuje možností nějakým způsobem vytvořit další třídy. Nemáme k tomu prostory.“

4. *Máte ve škole asistenty pedagoga či sdíleného asistenta pro žáky s SPU?*

„Ve škole jsou celkem tři asistentky, které jsou určeny k nápomoci konkrétnímu žákovi. Jeden z těchto žáků má specifické poruchy učení, ale disponuje i jinými poruchami, a proto má přiděleného asistenta.“

5. *Máte ve škole školního psychologa, speciálního pedagoga či jiného speciálního odborníka?*

„Ne, pouze výchovného poradce“.

6. *Spolupracujete s jinými zařízeními, které napomáhají ve vzdělávání žáků s SPU?*

„Ano, spolupracujeme s PPP a SPC. Pedagogové prvního stupně tento rok absolvovali školení od pracovníků PPP, které se týkalo třídního klimatu, a řešily se i otázky ohledně žáků se speciálními potřebami.“

7. *Spolupracují rodiče se školou ohledně vzdělávání žáků s SPU?*

„Většina rodičů spolupracuje, převážně se domlouvají s danými učiteli, kteří žáka vyučují, nebo mají možnost komunikovat s naší výchovnou poradkyní. Samozřejmě se vyskytnou i rodiče, kteří zájem na vzdělávání žáka nemají, ať už má žák jakoukoli poruchu.“

8. *Má vaše škola dostatečné finanční možnosti na podporu žáků s SPU?*

„Myslím si, že celkem ano. Neustále objednáváme nové pomůcky nebo pracovní sešity pro tyto žáky. Materiály, které nakoupíme, vybírají učitelé spolu s výchovným poradcem.“

6.2.2 Rozhovor s výchovnou poradkyní

Výchovná poradkyně, která byla ochotná mi poskytnout rozhovor, je zároveň má kolegyně. Velice ochotně mi poskytla odpovědi na mé otázky.

1. *Byla jste na nějakém školení kvůli nové vyhlášce?*

„Ano, byla. Školení proběhlo více. Některá byla již před platností vyhlášky, abychom věděli, na co se máme ve škole připravit.“

2. *Myslíte si, že podpůrný systém může více pomoci žákům s SPU?*

„Myslím si, že pouze oficiálně stanovili to, co většina učitelů dělala již předtím. Učitelé se i dříve snažili pomáhat žákům s SPU různými prostředky. Nyní se vše akorát musí navíc zdokumentovat.“

3. *Myslíte si, že má vaše škola dostatečné prostředky na výuku žáků s SPU?*

„Ano, škola věnovala mnoho finančních prostředků pro zlepšení výuku žáky s SPU a stále se mnoho věcí dokupuje. Jedná se převážně o různé pracovní sešity pro žáky i pro učitele. K dispozici máme samozřejmě i bzučáky, různé tabulky, osy, počítadla a spousty dalších materiálů. Ve škole máme dyslektický kroužek, který je určen vždy pro dva ročníky naráz. Časová dotace je jedna hodina týdně. Někteří učitelé se snaží pomáhat žákům v matematice pomocí různých pomůcek z Hejného metod a také se žáci mohou přihlásit na kroužek Hravá matematika, který je určen i slabším žákům.“

4. Jak hodnotíte spolupráci Vás a učitelů na Vaší škole?

„Spolupráci hodnotím velmi pozitivně. Snažím se učitelům pomoci ve všech ohledech a i vzájemná pomoc mezi učiteli navzájem je velmi znát. Průběžně kontroluji žáky ve třídách, kteří mají nějakou speciální podporu ve vzdělání a spolu s učiteli a PPP se snažíme vytvořit co nejuvhodnější podmínky pro všechny žáky.“

5. Jakou máte zkušenost s komunikací s PPP?

„Zkušenosti mám velmi dobré. S pracovníky z PPP jsem v neustálém kontaktu a opravdu nám vycházejí vstříc. Předtím, než stanoví nějaká podpůrná opatření, se nás zeptají, co bychom přivítali a jaké má naše škola možnosti. Pokud se vyskytne nějaký problém, mohu se na ně vždy obrátit. Komunikace probíhá velmi často telefonicky.“

6. Spolupracují rodiče žáků s SPU se školou, pokud je potřeba?

„Z velké části ano. Umožňuji rodičům osobní konzultaci ve škole jednu hodinu týdně. Samozřejmě se na mě mohou obrátit i telefonicky nebo přes email. Po domluvě mohou přijít do školy i mimo konzultační hodiny. Plán pedagogické podpory není určen jen učitelům a žákům, ale samozřejmě i rodičům, kteří by se měli na jeho dodržování aktivně podílet. Na žákovi je velmi znát péče rodičů. Samozřejmě bohužel se občas vyskytnou i rodiče, kteří moc spolupracovat nechtějí. Často se vymlouvají na to, že nemají na žáky čas, a spoléhají, že veškerou práci odvede škola. Pokud markantním způsobem tyto povinnosti zanedbávají, musíme to samozřejmě řešit přes jiné úřady.“

6.2.3 Rozhovor s pracovníkem PPP

Rozhovor probíhal telefonicky po předchozí domluvě. Pracovník PPP byl velice milý, ale přál si zůstat v anonymitě.

1. Přibývají žádosti o vyšetření žáků ohledně specifických poruch učení?

„Nemyslím, že by razantně přibývalo těchto žádostí, spíše se více objevují žádosti z důvodu celkového neprospěchu – vyšetřením se zjistí, že se jedná převážně o žáky podprůměrného nebo hraničního intelektu.“

2. Sympatizujete s novou vyhláškou č. 272016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními potřebami a žáků nadaných platnou od 1. září 2016?

„Příliš ne.“

3. Domníváte se, že je realizace této vyhlášky dostačující?

„Ne.“

4. Je pro Vás tento systém péče lepší, než jaký byl před platností vyhlášky?

„Má svá pro i proti. V rámci nové legislativy je možné více „ošetřit“ žáky méně nadané, kteří nemají žádnou konkrétní diagnózu. Na druhé straně je systém péče podle mého soudu překombinovaný organizačně - sesynchronizovat všechna doporučení (IVP, PLPP, asistenti, pedagogická intervence,...) – je velmi náročné a mnohdy nemusí být zcela účinné. Dále přibylo výrazné zatížení poraden a škol co se týče papírování (časově velmi náročné) – zbývá méně času na vlastní práci s dětmi.“

„Můj názor – chybí zde „zdravý selský rozum“ – myslím, že účinnější pro vzdělávací systém a ku prospěchu dětí by byla dvě zcela jednoduchá opatření – snížit počty žáků ve třídách (okolo 20 dětí) a rozvolnit učivo 1. stupně – zde se děti mnohdy učí to, na co ještě vývojově nemají, není čas na upevňování a důkladné procvičování učiva (což zase „odnášení“ děti méně nadané, děti s poruchami učení a chování, děti ze sociálně slabšího prostředí).“

5. Spolupracují a komunikují s Vámi pedagogičtí pracovníci, kteří jsou k tomu zvoleni?

„Ano, bez problémů.“

6. *Myslíte si, že mají učitelé dostatečné vzdělání na to, aby zvládali práci se žáky s SPU?*

„Na 1. stupni ano, na druhém stupni jsou asi někdy problémy při výuce naukových předmětů (tzn. předmětů, které se „netýkají češtiny“).“

7. *Myslíte si, že tato vyhláška více pomůže žákům s SPU?*

„Nemám ten pocit.“

6.2.4 Souhrn rozhovorů

Z rozhovorů s výchovným poradcem, ředitelem školy a pracovníkem PPP lze říci, že spolupráce všech osob, které se podílejí na vzdělávání žáků s SPU, je na dobré úrovni. Do spolupráce se ve velkém množství zapojují i rodiče žáků s SPU.

Téma, na které se stále naráží, je snížení počtu žáků ve třídách. Všichni by uvítali menší počet žáků ve třídě a doporučují ho, ale bohužel většina škol tuto možnost nemá.

Názor na novou vyhlášku je velmi rozpačitý stejně jako u třídních učitelů. Pro všechny pracovníky to znamená velký přísun práce navíc převážně ohledně administrativy.

Dle výpovědí ředitele školy i výchovného poradce rodiče ve většině případů spolupracují se školou. Tato spolupráce je velmi důležitá. Žák s SPU by měl mít i kvalitní domácí přípravu, kterou by měli zajistit hlavně rodiče. Pokud rodiče spolupracují a též pomáhají doma žákovi dle pokynů vyučujících, výchovného poradce nebo pracovníka PPP, mělo by to ovlivnit úspěšnost žáka ve škole.

7. Závěr

Podle šetření, které bylo provedeno na základě výzkumných otázek, jsem mohla vyhodnotit závěr diplomové práce, který má objasnit, jak se učitelé věnují žákům se specifickými poruchami učení, jestli mají vhodné podmínky pro jejich vzdělávání, jak se uplatňuje nová vyhláška č. 27/2016 Sb. a jak funguje spolupráce všech odborníků, kteří se podílejí na vzdělávání těchto žáků.

Vyhláška ve své podstatě hlavně vymezuje stupně podpůrných opatření, která mají za úkol pomoci žákům s různými vzdělávacími problémy zapojit se co nejlépe a nejučinněji do procesu vzdělávání. Je tedy kladen důraz na pedagogickou diagnostiku samotného učitele, který žákovi tvoří plán pedagogické podpory. Dá se tedy říci, že učitelé mají za úkol dbát na individuální přístup k žákům, což se dělo i před platností vyhlášky.

Učitelé vytvářejí plán pedagogické podpory, který učitel musí vypracovat. Tím oficiálně zaznamená své postupy a metody, kterými žákovi pomáhá. Pedagogům v tomto ohledu pomáhají i ostatní kolegové nebo výchovní poradci.

Pedagog může poskytnout žákovi podpůrná opatření 1. stupně. Pokud jsou tato opatření nedostačující, obrací se škola na odbornou pomoc pracovníků školského poradenského zařízení. Ti pak na základě vyšetření stanoví podpůrná opatření druhého až pátého stupně a po domluvě s danou školou, která o vyšetření požádala, stanoví konkrétní podpůrná opatření. Díky komunikaci pracovníků PPP či SPC se školou, lze pro žáka vybrat vhodná podpůrná opatření, která jsou také udělena na základě možností dané školy.

Pracovníci zjistí, co má již škola k dispozici, jaké má finanční možnosti a jaké požadavky má pedagog, který žáka vyučuje. Tento postup zaručuje co nejlepší možné podmínky pro žáka se specifickými poruchami učení.

Dle učitelů je využívána široká škála různých podpůrných opatření, která jsou použita při výuce žáka se specifickou poruchou učení. Bohužel zatím ve školách nejsou velké možnosti poskytování speciální péče žákům s SPU. Ve většině škol chybí možnost využití asistenta pedagoga. Těchto asistentů je velice málo.

Mezi další možnost podpůrného opatření patří i snížení počtu žáků ve třídě nebo začlenění žáků do speciálních tříd, k čemuž opět většinou nedochází.

Prozatím je situace taková, že ne všichni učitelé souhlasí s novou vyhláškou a novými podmínkami, které přináší. Teoreticky sice systém vypadá velmi nadějně pro žáky s různými specifickými poruchami, ale bohužel v praxi naráží na spousty problémů s realizací. Ale i na úkor těchto problémů většina učitelů poskytuje co největší péči žákům se specifickými poruchami učení. Umějí si poradit, jak jim pomoci při vzdělávání a snaží se poskytovat mnoho pomůcek, i když je to mnohdy velmi časově náročné a nebývá vždy dostatek prostoru pro individuální přístup.

Seznam použité literatury

- BARTOŇOVÁ, M. *Edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: zaměření na edukaci žáků se specifickými poruchami učení*. Brno: MSD, 2005. 267 s. ISBN 80-8663-338-1
- JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ H. *Reedukace specifických poruch učení u dětí*. Praha: Portál, 2008. 176 s. ISBN 978-80-73-67-478-8
- PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006, 404 s. ISBN 80-7315-120-0.
- POKORNÁ, V. *Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení*. Praha: Portál, 2000. 156 s. ISBN 80-7178-248-3
- POKORNÁ, V. *Teorie, diagnostika a náprava specifických poruch učení*. Praha: Portál, 2000. 304 s. ISBN 80-7178-151-7
- MATĚJČEK, Z. *Dyslexie: specifické poruchy čtení*. Jinočany: H & H, 1995. 269 s. ISBN 80-8578-727-X
- MATĚJČEK, Z., VÁGNEROVÁ M. *Sociální aspekty dyslexie*. Praha: Karolinum, 2006. 271 s. ISBN 80-2461-173-2
- VÁGNEROVÁ, M., KLÉGROVÁ, J. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1538-7
- ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2001. 208 s. ISBN 80-7178-544-X
- ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. Praha: Portál, 2003. 264 s. ISBN 80-7178-800-7

Seznam použitých internetových zdrojů

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, Vyhláška č.27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, Školský zákon ve znění účinném od 1. 1. 2017 do 31. 8. 2017. [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>

SYSTÉMOVÁ PODPORA INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ ČR, Podpůrná opatření ve vzdělávání. [online]. [cit. 2017-05-28]. Dostupné z: <http://inkluzie.upol.cz/ebooks/po-ve-vyuce/po-ve-vyuce.pdf>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními. [online]. [cit. 2017-06-3]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Methodika_pro_nastavovani_podpurnych_opatreni_unor_2016.pdf

Seznam tabulek

Tabulka č. 1:

Tabulka č. 2: Pohlaví

Tabulka č. 3: Délka pedagogické praxe

Tabulka č. 4: Určení ročníku

Tabulka č. 5: Počet žáků ve třídě

Tabulka č. 6: Výskyt žáka s SPU v dané třídě

Tabulka č. 7: Počet žáků s SPU v jedné třídě

Tabulka č. 8: Vyšetření žáka v PPP/ŠPZ

Tabulka č. 9: Výskyt asistenta pedagoga ve třídě

Tabulka č. 10: Výskyt žáků s jinými vzdělávacími potížemi

Tabulka č. 11: Podpůrná opatření

Tabulka č. 12: Vzdělávání žáka s SPU

Tabulka č. 13: Výskyt speciálně pedagogické péče ve škole

Tabulka č. 14: Iniciační vyšetření žáka v PPP

Tabulka č. 15: Speciální vzdělání učitelů

Tabulka č. 16: Práce se žáky s SPU

Tabulka č. 17: Snížení počtu žáků ve třídě

Tabulka č. 18: Individuální péče o žáky s SPU

Tabulka č. 19: Podpůrný systém

Tabulka č. 20: Náročnost sestavení PLPP a IVP

Tabulka č. 21: Pomoc při práci se žáky s SPU

Tabulka č. 22: Účinnost PLPP

Seznam Grafů

Graf č. 1: Pohlaví

Graf č. 2: Délka praxe ve školství

Graf č. 3: Ročník

Graf č. 4: Počet žáků ve třídě

Graf č. 5: Žáci s SPU

Graf č. 6: Výskyt žáků s SPU na jednu třídu

Graf č. 7: Vyšetření žáků v PPP (ŠPZ)

Graf č. 8: Asistent pedagoga

Graf č. 9: Žáci s jinými vzdělávacími potřebami

Graf č. 10: Podpůrná opatření žáka s SPU

Graf č. 11: Vzdělávání žáka s SPU

Graf č. 12: Možnosti školy

Graf č. 13: Iniciační vyšetření žáka s SPU

Graf č. 14: Speciální vzdělání učitelů

Graf č. 15: Práce se žáky s SPU

Graf č. 16: Snížení počtu žáků ve třídě

Graf č. 17: Individuální péče

Graf č. 18: Podpůrný systém

Graf č. 19: Náročnost sestavení PLPP či IVP

Graf č. 20: Pomoc při práci se žáky s SPU

Graf č. 21: Účinnost PLPP

Seznam příloh

Příloha č. 1: Plán pedagogické podpory

Příloha č. 2: Individuální vzdělávací plán

Příloha č. 3: Dotazník pro třídní učitele ZŠ

Plán pedagogické podpory (PLPP)

Jméno a příjmení dítěte, žáka nebo studenta (dále jen „žák“)	Jméno a příjmení
Škola	Škola, město, ulice
Ročník	Ročník
Důvod k přistoupení sestavení PLPP	Zde zaznamenejte hlavní důvody, které vás vedou k rozhodnutí zpracovat u žáka PLPP.
Datum vyhotovení	Datum vyhotovení
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni	Datum plánovaného vyhodnocení

I. Charakteristika žáka a jeho/její obtíží

(silné, slabé stránky; popis obtíží; pedagogická, případně speciálně - pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání; aktuální zdravotní stav; další okolnosti ovlivňující nastavení podpory)

Zde vypište obtíže žáka, které vás vedly ke zpracování PLPP. Více viz závorka výše.

II. Stanovení cílů PLPP

(cíle rozvoje žáka)

Zde uveďte, na základě výše uvedených faktů, jakých cílů u žáka chcete dosáhnout.

III. Podpůrná opatření ve škole

(Doplňte **konkrétní postupy** v těch kategoriích podpůrných opatření, které uplatňujete.)

a) Metody výuky

(specifikace úprav metod práce se žákem)
Zde uveďte metody, které budete při podpoře žáka uplatňovat, abyste dosáhli stanovených cílů.
b) Organizace výuky (úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně i mimo ni)
Zde uveďte, jaké budete využívat změny v organizaci výuky žáka, abyste dosáhli stanovených cílů.
c) Hodnocení žáka (vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, co úpravami hodnocení sledujeme, kritéria)
Zde uveďte, jak upravíte hodnocení pokroku, aby podporovalo a napomáhalo dosažení cílů stanovených tímto PLPP.
d) Pomůcky (učebnice, pracovní listy, ICT technika, atd.)
Zde uveďte, jaké pomůcky budete k naplnění cílů využívat.
e) Požadavky na organizaci práce učitele/lů
Zde uveďte, jaké požadavky máte na ostatní učitele, kteří vyučují žáka, aby bylo dosaženo stanovených cílů.

IV. Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy (popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou)
Zde uveďte, jak bude probíhat domácí příprava žáka, jak bude probíhat komunikace s rodinou, aby byla zajištěna realizace podpůrných opatření synergicky i v rámci domácí přípravy.

V. Podpůrná opatření jiného druhu

(respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole - vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)

Zde uveďte jiná podpůrná opatření.

VI. Vyhodnocení účinnosti PLPP**Dne:**

(Naplnění cílů PLPP)

Zde uveďte, jak se vám podařilo, s využitím stanovených kritérií, naplnit stanovené cíle, uveďte datum vyhodnocení.

Doporučení k odbornému vyšetření¹ **Ano** **Ne** **PPP** **SPC** **SVP** **jiné: jiné**

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitel	Jméno a příjmení třídního učitele	
Učitel/é předmětu/ů	Jméno a příjmení učitele/ů	
Pracovník ŠPP	Jméno a příjmení pracovníka ŠPP	

1

Odpovídající zaškrtněte, případně doplňte.

Zákonný zástupce	Jméno a příjmení zákonného zástupce	
-------------------------	-------------------------------------	--

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka			
Datum narození			
Bydliště			
Škola			
Ročník		Školní rok	

ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP			
Kontaktní pracovník ŠPZ			
Školská poradenská, zdravotnická a jiná zařízení, která se podílejí na péči o žáka			

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:	
Zdůvodnění:	

Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP):	
---	--

Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:	
--	--

Podpůrná opatření (specifikace stupňů podpůrných opatření)

Metody výuky (pedagogické postupy)	
Úpravy obsahu vzdělávání	
Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	
Organizace výuky	
Způsob zadávání a plnění úkolů	
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	
Hodnocení žáka	
Pomůcky a učební materiály	
Podpůrná opatření jiného druhu	
Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání (asistent pedagoga, další pedagogický pracovník)	
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření (Je-li potřeba specifikovat)	

Osoby zodpovědné za vzdělávání a odbornou péči o žáka		Jméno a příjmení	Podpis
Třídní učitel/ka			
Vyučující	Vyučovací předmět		
Školní poradenský pracovník			
Pracovník školského poradenského zařízení			
Zákonný zástupce žáka			
Žák			

Dotazník pro třídní učitele na 1.stupni ZŠ

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,
touto cestou bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který bude součástí výzkumu mé diplomové práce. Cílem práce je zmapovat současnou situaci žáků se specifickými poruchami učení (SPU) na 1.stupni základní školy.

Děkuji za spolupráci

Aneta Marušáková
Učitelství pro 1.stupeň ZŠ

Instrukce:

1. Kde není uvedeno jinak, označte pouze jednu možnost
2. Některé otázky jsou určeny k volné odpovědi (řádky)

.....
.....

1. Pohlaví

Žena

Muž

2. Kolik let vykonáváte pedagogickou praxi?

do 5 let

6 – 10 let

11 – 15 let

16 – 20 let

21 a více let

3. Jakou třídu učíte?

.....

4. Kolik máte žáků ve třídě?

.....

5. Máte aktuálně ve třídě žáka s SPU?

Ano, počet.....

Ne

6. Byl tento žák/žáci vyšetřen v PPP (ŠPZ)?

Ano, všichni

Ano, někteří

Ne

7. Máte ve třídě asistenta pedagoga?

Ano, úvazek.....

Ne

8. Máte ve třídě další žáky se speciálně vzdělávacími potřebami?

Ano

Ne

9. Jaká má žák/žáci s SPU podpůrná opatření?

Označte všechny platné možnosti

Pracovní sešit nebo učebnice pro žáky s SPU

Čtecí okénko

Bzučák

Jiný formát sešitu

IT technika

Jiné.....

10. Podle čeho je žák/žáci s SPU ve třídě vyučován?

Označte všechny platné možnosti

- Plán pedagogické podpory
- IVP

11. Máte ve škole předmět speciálně pedagogické péče či specializovanou třídu pro žáky s SPU?

- Ano, jaký.....
- Ne

12. Kdo iniciuje vyšetření žáka s SPU v PPP?

- Spíše učitel
- Spíše rodiče
- Po vzájemné domluvě učitele s rodičem

13. Máte nějaké speciální vzdělání (kurz) zaměřené na výuku žáků s SPU?

- Ano
- Ne, ale měl/a bych zájem o vzdělání
- Ne a nechci se dále vzdělávat

14. Umíte si poradit ohledně práce s žáky s SPU?

- Ano
- Většinou ano
- Spíše ne

15. Máte možnost snížit počet žáků ve třídě, pokud máte žáky s SPU?

- Ano
- Ne

16. Zvládáte se v hodině individuálně věnovat žákům s SPU?

- Ano, mám dostatek času i na žáky s SPU
- Většinou ano, ale ne vždy mám dostatek času
- Spíše ne

17. Myslíte si, že je podpůrný systém, který je v platnosti od září 2016, ideální pro žáky s SPU?

- Ano, důvody.....
- Ne, důvody.....

18. Je pro vás náročné sestavit plán pedagogické podpory či IVP?

- Ano
- Ne
- Nevím, ještě jsem žádný nesestavoval/a

19. Kdo vám pomáhá se sestavením plánu pedagogické podpory, IVP či s prací se žáky s SPU?

Označte všechny platné možnosti

- Nikdo
- Kolegové
- Výchovní poradce
- Jiná možnost.....

20. Pomohl vám plán pedagogické podpory?

Označte všechny platné možnosti

- Ano, žákovi/žákům velice pomohl a budu nadále pokračovat
- Ano, částečně žákovi/žákům pomohl, ale musel/a jsem udělat nějaké úpravy
- Ne, plán nepomohl a musím žáka/žáky poslat do PPP
- Nevím, zatím nemám žádnou zkušenost